

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний біотехнологічний університет
Факультет менеджменту, адміністрування та права

Кафедра менеджменту, бізнесу і адміністрування

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І АДМІНІСТРУВАННЯ

тестові завдання
для перевірки рівня засвоєння знань
з дисципліни
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
денної та заочної форм навчання
спеціальності 281/D4 «Публічне управління та адміністрування»

Затверджено рішенням
навчально-методичної комісії
факультету менеджменту,
адміністрування та права
протокол №6 від 18.02.2025 р.

УДК 351/354(079.1)

Схвалено
на засіданні кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування
протокол №7 від 17.02.2025 р.

Рецензенти:

Лозинська Т.М., доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Полтавського державного аграрного університету

Бутенко Т.А., канд. екон. наук, доц., доцент кафедри інформаційних технологій, кібернетики та захисту інформації Державного біотехнологічного університету

С 94 Сучасні підходи та напрями розвитку публічного управління і адміністрування: тестові завдання для перевірки рівня засвоєння знань з дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 281/D4 «Публічне управління та адміністрування» / Держ. біотехн. ун-т; авт.-уклад.: Г.П. Пасемко, О.М. Таран – Харків : [б. в.], 2025. – 60 с.

Тестові завдання для перевірки рівня засвоєння знань з дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання, спеціальності 281/D4 «Публічне управління та адміністрування» розроблені у відповідності з програмою курсу «Сучасні підходи та напрями розвитку публічного управління і адміністрування».

УДК 351/354(079.1)

Відповідальний за випуск: Ю.М. Сагачко, канд. екон. наук, доцент.

© Г.П. Пасемко, О.М. Таран 2025
© ДБТУ, 2025

1. РЕКОМЕНДОВАНА ПРАКТИКА СКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

1.1. Цільова спрямованість і характеристика тестового контролю

Тест (test) у перекладі з англійської – іспит, випробування.

Тестування або тестовий контроль – це процедура визначення рівня підготовки фахівців у певній галузі знань, психологічного, фізичного та розумового стану, професійної придатності, обдарованості та інших якостей особи за допомогою системи спеціально підготовлених завдань.

Тестовим називається завдання (запитання, задача), для якого може бути попередньо визначена (сформульована) єдино можлива правильна відповідь. Така відповідь є еталоном, з яким порівнюють відповідь здобувача.

Сукупність завдань, що використовуються під час тестової перевірки, мають назву – тест або контролююча програма.

Перевагами тестового контролю є:

- об'єктивність, простота та формалізованість процедури визначення оцінки якості підготовки;
- використання кількісних показників для визначення повноти та глибини засвоєння матеріалу;
- простота процедури запису відповіді, незалежність оцінки від техніки письма;
- чіткість та однозначність формулювання умов тестових завдань, що забезпечує однозначність сприйняття студентами їх змісту;
- рівні вимоги до знань та умінь фахівця шляхом використання в тесті завдань однакової складності, обсягу та змісту;
- забезпечення необхідної повноти охоплення знань та умінь, що контролюватимуться під час перевірки;
- одночасність перевірки всього складу випускників;
- можливість багаторазового повторення умов перевірки для з'ясування змін у рівні підготовки.

Недоліки тестів полягають у тому, що:

- а) розробка тестів вимагає багато часу і зусиль, наявності в розробників високої кваліфікації та досвіду;
- б) деякі тести припускають можливість угадування; здобувач може забути факти, що необхідно використовувати у відповіді, але згадати їх,

переглядаючи перелік можливих відповідей на завдання тесту.

Метою тестового іспиту є визначення рівня професійної компетенції особи, що екзамнується, який можна поширити з умінь, завдання по яких були включені до тесту, на більш широку сферу професійної діяльності фахівця певного спрямування.

Тестові завдання є максимально об'єктивними засобами контролю. Поняття „об'єктивність” у контексті означає можливість класифікувати відповіді на питання тесту як „правильні” або „неправильні”, застосувати кількісні показники при визначенні оцінки, виключити вплив на оцінку суб'єктивних якостей викладача або іншої особи, що здійснює перевірку екзаменаційних робіт.

Аналіз результатів тестування мають на меті:

- розробку методики усунення виявлених недоліків в знаннях, уміннях і навичках здобувачів;
- вироблення індивідуальних рекомендацій щодо підвищення якості знань здобувачів, які показали незадовільні результати при первинному тестуванні;
- розробку методики проведення корегуючих заходів із вищеназваними здобувачами.

Усі тестові завдання професійної компетенції повинні вимагати від здобувача вміння застосовувати певні знання з конкретної предметної сфери.

1.2. Показники ефективності тестових завдань

Дидактичні можливості тестового контролю можуть бути реалізовані при виконанні певних вимог до складання тесту (контролюючої програми).

Якісний тест повинен задовольняти таким вимогам:

- валідність;
- надійність;
- простота.

Найбільш важливою з них є валідність. Валідність тесту означає, що за його допомогою вимірюються саме ті знання, уміння та навички, для оцінки яких він призначений. Валідність тесту оцінюється за трьома характеристиками:

- функціональність, яка означає, що дії студентів при виконанні тестових завдань повинні співпадати за більшістю показників з тими, які повинні контролюватися за їх допомогою;

- змістовність – для виконання тесту студент повинен використовувати знання саме того навчального матеріалу, засвоєння якого перевіряється за його допомогою;
- прогностичність – інформація, що отримана при аналізі результатів виконання тесту, повинна містити достопривильні дані для визначення змісту та прогнозування результатів наступної роботи.

Надійність тесту полягає в тому, що наступне виконання тесту одним і тим самим студентом повинно давати практично однакові результати.

Простота тесту – тестові завдання повинні мати чіткі, зрозумілі для кожного формулювання та відповідати можливостям студентів, для яких вони застосовуватимуться.

1.3. Загальні вимоги до тестових завдань

1. *Належність до предметної сфери (предметна чистота).*

Для забезпечення предметної чистоти тестових завдань, зміст, що буде перевірятися в процесі тестування, повинен бути добре впорядкований, забезпечуючи системність за ознаками:

- обсягом інформації;
- рівнем засвоєння;
- структурою знань.

2. *Стислість тестового завдання*

а) зміст тестового завдання повинен бути обмеженим порціями інформації, тому що в короткочасній пам'яті людина може утримувати саме таку кількість інформації, що безпосередньо доступна для переробки та ухвалення рішення;

б) формулювання змісту тестового завдання повинно забезпечувати його засвоєння студентом після першого читання.

3. *Ясність і чіткість*

а) Тестове завдання повинно бути семантично осмисленим. Тому тестове завдання конструюється завжди у вигляді ствердження, а не питання.

В основі тестового завдання повинно лежати істинне ствердження („істинне значення висловлення”).

Висловлення – це положення, у відношенні до якого в двозначній логіці висловлень можна тільки стверджувати, що воно істинне або хибне.

б) На перше місце в тестовому завданні ставиться ядро визначення поняття в природній будові мови.

4. *Коректність*

У змісті завдання не повинно бути суперечливих тверджень.

Суперечливість – одна з ознак нелогічності мислення людини, яка полягає в тому, що в одному і тому ж міркуванні про той самий предмет, узятий у той самий час і у тому самому відношенні, висловлюються протилежні або суперечні ствердження, що виключають один одного.

5. *Стислість за часом*

а) загальний час на виконання одного завдання – не більше 1 хв (час фіксується);

б) уникати громіздких обчислень при тестуванні – застосовувати тільки усний рахунок.

6. Наявність диференціюючої міри складності тестового завдання Тестове завдання повинно мати визначену певну міру трудності:

- апріорну, визначену експертами (при конструюванні);
- емпіричну, оцінювану за результатами пілотажного експерименту на репрезентативному відборі випускників (критерій істини).

1.4. Методика оцінки результатів тестового контролю

Важливою позитивною особливістю тестового контролю є можливість визначити та використати кількісні показники для обґрунтування оцінки знань здобувачів.

Інструкція визначає характер інтелектуальної діяльності здобувачів (має бути чіткою і зрозумілою для виконання):

- вибрати правильну відповідь із декількох запропонованих;
- доповнити, вписати, заповнити, закінчити...;
- упорядкувати за величиною;
- встановити відповідність;
- встановити правильну послідовність;
- визначити істинність (хибність) тверджень.

Викладач готує запис еталонних кодів у формі аналогічній тій, яка рекомендується здобувачам для запису відповідей.

Для визначення оцінки можна використати такі критерії:

- якщо на 65-74 % завдань, що входять до складу тесту, дані правильні відповіді – „задовільно”;
- на 75-89 % завдань – „добре”;
- на 90-100 % – „відмінно”.

Користуючись цими критеріями для визначення оцінок, викладач може попередньо розрахувати межі оцінок.

2. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. За формою державного правління Україна є:

- а. президентсько-парламентською республікою;
- б. президентською;
- в. парламентською;
- г. парламентсько-президентською.

2. Суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах:

- а. політичної, економічної та соціальної багатоманітності;
- б. економічної, ідеологічної та соціальної багатоманітності;
- в. політичної, ідеологічної та соціальної багатоманітності;
- г. політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності.

3. Вищим органом виконавчої влади в Україні є:

- а. Верховна Рада України;
- б. Кабінет Міністрів України;
- в. Міністерства;
- г. Суди усіх рівнів.

4. У системі державного управління суб'єктом виступає:

- а. суспільство;
- б. суспільна діяльність;
- в. органи виконавчої влади;
- г. органи законодавчої влади.

5. Метою управління є:

- а. організація спільної діяльності людей;
- б. організація окремих груп та організацій;
- в. забезпечення координації взаємодії;
- г. усе вище перераховане.

6. Суттю управління є:

- а. здійснення керуючого впливу на відповідні об'єкти;
- б. здійснення керуючого впливу на відповідні суб'єкти;
- в. здійснення керуючого впливу на відповідні органи влади;
- г. здійснення керуючого впливу на відповідні структури управління.

7. Центральним поняттям управління є:

- а. підприємство;
- б. суспільство;
- в. влада;
- г. галузь.

8. Система державного управління – складне поняття, зміст якого охоплює такі складові елементи:

- а. суб'єкти управління;
- б. об'єкти управління;
- в. управлінська діяльність;
- г. усі відповіді вірні.

9. Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є:

- а. Президент;
- б. Суд;
- в. Народ;
- г. Людина.

10. Найвищою соціальною цінністю в Україні визнається

- а. Народ;
- б. Людина;
- в. Дитина;
- г. Суспільство.

11. У чому полягає основне завдання, що стоїть перед публічним управлінцем?

- а. збільшення прибутку певної управлінської одиниці;
- б. підвищенням економічного потенціалу держави;
- в. формування іміджу держави;
- г. підвищення якості життя громадян певної адміністративно-територіальної одиниці або держави.

12. Який закон вимагає вибору адекватних засобів і методів впливу на об'єкт управління з урахуванням його особливостей, стану та інших характеристик?

- а. закон гармонізації інтересів суб'єкта й об'єкта управління;
- б. закон необхідної різноманітності та швидкодії;
- в. закон відповідності;
- г. закон піднесення потребностей і цілей.

13. Система взаємодії в межах права вільних і рівноправних громадян держави, їх об'єднань, що добровільно сформувалися та перебувають у відносинах конкуренції і солідарності, поза безпосереднім утручанням держави, покликаної створювати умови для їх вільного розвитку це –

- а. громадське суспільство;
- б. суспільство;
- в. громадське об'єднання;
- г. тимчасові колективи.

14. Держава це –

- а. інститут виконавчої влади і суспільний інститут, вища форма організації сучасного суспільства;
- б. інститут публічної (політичної) влади і суспільний інститут, вища форма організації сучасного суспільства;
- в. інститут законодавчої влади і суспільний інститут, вища форма організації сучасного суспільства;
- г. інститут судової влади і суспільний інститут, вища форма організації сучасного суспільства.

15. До ознак держави належать:

- а. наявність певної території, механізм влади у вигляді особливої системи органів та установ, право, що закріплює певну систему норм, санкціонованих державою;
- б. наявність певної території, право, що закріплює певну систему норм, санкціонованих державою;
- в. наявність певної території, механізм влади у вигляді особливої системи органів та установ, право, що закріплює певну систему норм, санкціонованих державою, суверенітет;
- г. механізм влади у вигляді особливої системи органів та установ, право, що закріплює певну систему норм, санкціонованих державою, суверенітет.

16. Організація яка діє в сфері політичного життя суспільства, об'єднує людей за спільністю їх інтересів і переконань для політичної реалізації своєї політичної мети має назву:

- а. держава;
- б. громада;
- в. політична партія;
- г. колектив.

17. Представником якої влади є Уряд країни

- а. законодавчої;
- б. судової;
- в. виконавчої;
- г. немає правильної відповіді.

18. До якої категорії відноситься визначення: «це жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр»

- а. загальні збори;
- б. місцевий референдум;

- в. районні та обласні ради;
- г. територіальна громада.

19. Органи, що контролюють реалізацію владного рішення на конституційній основі називають:

- а. судовою владою;
- б. законодавчою владою;
- в. політичною владою;
- г. виконавчою владою.

20. Добровільне об'єднання фізичних осіб та юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів це –

- а. громадське суспільство;
- б. суспільство;
- в. громадське об'єднання;
- г. тимчасові колективи.

21. Що не належить до критеріїв «публічності» організації:

- а. форма власності;
- б. наявність економічної влади;
- в. наявність соціальної влади;
- г. наявність політичної влади.

22. Цілеспрямована взаємодія суб'єкта та об'єкта, яка здійснюється у формі прийняття та реалізації рішень і виконання основних функцій, що супроводжується домінуванням відносин підпорядкування, що характеризуються залежністю об'єкта від суб'єкта, високим рівнем централізації, відповідальність суб'єкта за стан системи – це:

- а. адміністрування;
- б. управління;
- в. координація;
- г. немає правильної відповіді.

23. Соціальні зв'язки мають складну структуру, в якості елементів виступають такі суб'єкти:

- а. індивіди;
- б. соціальні спільноти людей;
- в. община;
- г. особа.

24. Основними ознаками теорії управління для адміністративних методів впливу керуючого суб'єкта на об'єкт є:

- а. одностайний вибір способу вирішення існуючої проблеми, варіанта поведінки, однозначне роз'яснення ситуації, яке підлягає обов'язковому виконанню;
- б. безумовна обов'язковість розпоряджень і вказівок, невиконання яких може потягти за собою різні види юридичної відповідальності;
- в. спільний вибір способу вирішення існуючої проблеми з виконавцем;
- г. державні органи та посадові особи не впливають на волю виконавців, та їх вказівки не є обов'язковими для виконання.

25. Одна з гілок державної влади яка розробляє і втілює державну політику, спрямовану на забезпечення виконання законів, та керує сферами суспільного життя – це

- а. законодавча влада;
- б. судова влада;
- в. виконавча влада;
- г. політична влада.

26. Система центральних і місцевих, одноособових і колегіальних, органів загальної та спеціальної компетенції на чолі з Кабінетом Міністрів України – це

- а. органи виконавчої влади;
- б. органи законодавчої влади;
- в. органи судової влади;
- г. органи політичної влади.

27. За суб'єктами діяльності органи виконавчої влади України представлені

- а. Верховною Радою України, місцевими органами законодавчої влади;
- б. Міністерствами та іншими центральними органами;
- в. Кабінетом Міністрів України, міністерствами та іншими центральними органами, місцевими органами законодавчої влади;
- г. всі відповіді вірні.

28. За формою діяльності органи виконавчої влади України, як правило, є:

- а. колегіальними;
- б. єдиноначальними; в. регіональними;
- г. міжпартійними.

29. Головою Кабінету Міністрів України є:

- а. Перший віце-прем'єр-міністр;
- б. Прем'єр-міністр;
- в. Віце-прем'єр-міністр;
- г. Міністр.

30. Діяльність уряду ґрунтується на

- а. верховенства права, законності, поділу державної влади, колегіальності, науковості та гласності;
- б. верховенства права, законності;
- в. законності, поділу державної влади, колегіальності;
- г. верховенства права колегіальності, науковості та гласності.

31. Кабінет Міністрів України забезпечує виконання Державного бюджету України відповідно до

- а. п.2 ст.111;
- б. п.6 ст.116;
- в. п.5 ст. 20;
- г. п.1ст. 115.

32. Роботою Кабінету Міністрів керує

- а. Перший віце-прем'єр-міністр;
- б. Прем'єр-міністр;
- в. Віце-прем'єр-міністр;
- г. Міністр.

33. Гарантоване державою право та реальну здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України називають:

- а. Бюджетом розвитку;
- б. Самооподаткуванням;
- в. Місцевим самоврядуванням;
- г. Мінімальним рівнем соціальних потреб.

34. Які методи управління засновані на моральному впливі колективу на своїх членів

- а. методи мотивації;
- б. соціально-психологічні;
- в. адміністративні;
- г. законодавчі.

35. До якої категорії відноситься визначення: «це форма прийняття територіальною громадою рішень з питань, що належать до відання місцевого самоврядування, шляхом прямого голосування»

- а. Загальні збори;
- б. Місцевий референдум;
- в. Районні та обласні ради;
- г. Територіальна громада.

36. Основними цілями муніципальної влади є:

- а. реалізація інтересів мешканців, вирішення певних проблем суспільства;
- б. реалізація інтересів мешканців, вирішення певних проблем суспільства, що виникають на певних територіях своїми силами та за допомогою публічно-владних інструментів;
- в. задоволення усіх місцевих потреб за допомогою публічно-владних дій самого місцевого співтовариства;
- г. задоволення усіх регіональних потреб за допомогою публічно-владних дій самого місцевого співтовариства.

37. Багатогранне та комплексне політико-правове явище, яке може характеризуватися різнобічно та є об'єктом конституційно-правового регулювання це –

- а. Місцеве самоврядування;
- б. Соціальне управління;
- в. Місцева демократія;
- г. Муніципальна влада.

38. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування

- а. ст. 6 Конституції України;
- б. ст.5 Конституції України;
- в. ст. 11 Конституції України;
- г. ст. 9 Конституції України.

39. Територіальна громада здійснює місцеве самоврядування безпосередньо та через

- а. органи виконавчої влади;
- б. органи місцевого самоврядування; в. органи законодавчої влади;
- г. органи судової влади.

40. Суб'єктом місцевого самоврядування є:

- а. Територіальна громада;

- б. Муніципальна влада;
- в. Районна державна адміністрація;
- г. Обласна державна адміністрація.

41. Місцеве самоврядування, його органи, згідно Конституції України

- а. входять до механізму державної влади;
- б. не входять до механізму державної влади;
- в. входять частково до механізму державної влади;
- г. входять до механізму муніципальної влади.

42. Самостійність місцевого самоврядування гарантується Конституцією України згідно з

- а. ст.142 Конституції України;
- б. ст.145 Конституції України;
- в. ст. 140 Конституції України;
- г. ст.143 Конституції України.

43. Матеріальну і фінансову основу місцевого самоврядування є:

- а. ст.142 Конституції України;
- б. ст.145 Конституції України;
- в. ст. 140 Конституції України;
- г. ст.143 Конституції України.

44. За своєю структурою повноваження місцевого самоврядування включають:

- а. власні повноваження;
- б. делеговані повноваження;
- в. власні повноваження, делеговані повноваження;
- г. колегіальні повноваження.

45. Визначені Конституцією і законами України, іншими правовими актами права і обов'язки територіальних громад, органів місцевого самоврядування із здійснення завдань та функцій місцевого самоврядування – це

- а. Повноваження місцевого самоврядування;
- б. Місцеве самоврядування;
- в. Муніципальна влада;
- г. Завдання місцевого самоврядування.

46. До представницьких органів місцевого самоврядування відносяться

- а. сільські ради;
- б. селищні ради;
- в. сільські, селищні, міські ради;
- г. міські ради.

47. Посадова особа місцевого самоврядування

а. ст. 3 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування»;

б. ст. 1 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування»;

в. ст. 2 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування»;

г. ст. 4 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування».

48. Закон – це

а. Нормативно-правовий акт, що приймається в особливому порядку органом виконавчої влади або референдумом, має вищу юридичну чинність і регулює найбільш важливі суспільні відносини;

б. Нормативно-правовий акт, що приймається в особливому порядку органом законодавчої влади або референдумом, має вищу юридичну чинність і регулює найбільш важливі суспільні відносини;

в. Нормативно-правовий акт, що приймається в особливому порядку органом судової влади або референдумом, має вищу юридичну чинність і регулює найбільш важливі суспільні відносини;

г. Нормативно-правовий акт, що приймається референдумом, має вищу юридичну чинність і регулює найбільш важливі суспільні відносини.

49. Основні ознаки закону нараховують

а. 10 пунктів;

б. 14 пунктів;

в. 12 пунктів;

г. 15 пунктів.

50. Конституція України має найвищу юридичну чинність згідно з

а. п.2 ст.8 Конституції України;

б. п. 3 ст. 9 Конституції України;

в. п. 2 ст. 10 Конституції України;

г. п. 3 ст. 11 Конституції України.

51. Норми права – це

а. Знання законів;

б. Загальні правила поведінки;

в. Юридична компетентність;

г. Законотворчість.

52. Управлінська система – це

а. єдине ціле, що існує і розвивається завдяки взаємодії його компонентів;

б. сукупність компонентів, які у процесі взаємодії утворюють єдине ціле;

в. сукупність компонентів, взаємодія яких породжує нові якості, не притаманні її складовим;

г. усі відповіді вірні.

53. У соціальному управлінні об'єктом виступає

а. Закон;

б. Людина;

в. Народ;

г. Соціум.

54. Централізація і децентралізація є характеристиками відносин між:

а. державою і громадянським суспільством;

б. органами влади;

в. суб'єктом і об'єктом;

г. керівником і підлеглими.

55. Публічне адміністрування, це

а. академічна дисципліна, що вивчає мистецтво і науку управління, що застосовується у публічному секторі;

б. професія, покликана використовувати унікальне мистецтво та науку управління для вирішення проблем суспільства;

в. професійна категорія, реалізується публічними службовцями, які працюють у публічних організаціях і виконують широке коло задач;

г. всі відповіді вірні.

56. Втрата довіри до влади, позбавлення її підтримки суспільства називається:

а. опозицією;

б. фіаско;

в. протестом;

г. делегітимністю.

57. Під принципами управління розуміють

а. Керівні правила, основні положення, норми поведінки, що відображають найбільш загальні стійкі риси законів і закономірностей управління, яких необхідно дотримуватися в управлінській діяльності;

б. Керівні правила, що відображають найбільш загальні стійкі риси законів і закономірностей управління, яких необхідно дотримуватися в управлінській діяльності;

в. Правила, що відображають найбільш загальні стійкі риси законів і закономірностей управління;

г. Керівні правила яких необхідно дотримуватися в управлінській діяльності.

58. Співвідносність влади та публічного управління відноситься до

- а. Системно-цільових принципів публічного управління;
- б. Системно-функціональних принципів публічного управління;
- в. Адміністративно-правових принципів публічного управління;
- г. Системно-організаційних принципів публічного управління.

59. Сутність функцій органів публічного управління відноситься до

- а. Системно-цільових принципів публічного управління;
- б. Системно-функціональних принципів публічного управління;
- в. Адміністративно-правових принципів публічного управління;
- г. Системно-організаційних принципів публічного управління.

60. Управлінська діяльність – це

а. сукупність вироблених історичним досвідом, науковим пізнанням і талантом людей навиків, умінь, способів, засобів доцільних вчинків і дій людини у сфері управління;

б. сукупність вироблених історичним досвідом, умінь, способів, засобів доцільних вчинків і дій людини у сфері управління;

в. сукупність навиків, умінь, способів, засобів доцільних вчинків і дій людини у сфері управління;

г. сукупність вироблених дій людини у сфері управління.

61. Рисами державної управлінської діяльності є:

а. юридична здатність;

б. чіткість;

в. виразність;

г. усі відповіді вірні.

62. Вимір економічного і соціального ефекту, правило порівняння і вибору альтернатив це

а. оцінка проблеми;

б. критерій оцінки рішення;

в. оцінка ситуації;

г. оцінка рішення.

63. В основі будь-якого державного рішення лежить:

а. розробка визначеної соціально-управлінської норми;

б. визначення проблеми;

в. постановка цілей;

г. скасування існуючих норм.

64. Які рішення приймаються з найважливіших соціально-значимих проблем політичним керівництвом

а. адміністративні;

б. оригінальні;

- в. типові;
- г. політичні.

65. Які рішення направлені на забезпечення умов для підготовки, прийняття і реалізації рішень політичного керівництва

- а. адміністративні;
- б. оригінальні;
- в. типові;
- б. політичні.

66. Властивість обов'язковості виконання рішень, що містяться в офіційному документі, що передається йому діючим законодавством, компетенцією органу, що його видало називається

- а. нормою права;
- б. політичною силою;
- в. юридичною силою;
- г. законодавчою силою.

67. Наслідки, що наступають для осіб, що порушили те, що передбачено державно-управлінським рішенням називають:

- а. гіпотезою;
- б. диспозицією;
- в. нормою;
- г. санкцією.

68. Сукупність процедур з прийняття управлінських рішень називають:

- а. регламентом;
- б. процесом;
- в. явищем;
- г. дією.

69. Про який з факторів процесу прийняття рішення йде мова: «це принципи і методи вибору рішення, в результаті застосування яких отримують рекомендації або рекомендоване рішення»

- а. критерії;
- б. альтернативи;
- в. правила, що вирішують;
- г. можливості.

70. Про який з факторів процесу прийняття рішення йде мова: «це принципи і методи вибору рішення, в результаті застосування яких отримують рекомендації або рекомендоване рішення»

- а. критерії;
- б. альтернативи;

- в. правила, що вирішують;
- г. можливості.

71. Який з перелічених етапів не відноситься до базової моделі прийняття рішень Г.Саймона

- а. збір інформації;
- б. обдумування;
- в. проектування варіантів рішення;
- г. вибір.

72. Які методи управління засновані на дисципліні, чіткої субординації і суворій регламентації діяльності, характерних для формальних організацій

- а. законодавчі;
- б. економічні;
- в. методи мотивації;
- г. адміністративні.

73. Які методи управління засновані на моральному впливі колективу на своїх членів

- а. методи мотивації;
- б. соціально-психологічні;
- в. адміністративні;
- г. законодавчі.

74. Чим відрізняються між собою штучні та природні організації

- а. методами управління;
- б. наявністю мети;
- в. наявністю об'єкта і суб'єкта управління;
- г. стилями управління.

75. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність

- а. ст. 3 Конституції України;
- б. ст. 5 Конституції України;
- в. ст. 6 Конституції України;
- г. ст. 4 Конституції України.

74. Принцип верховенства права в Україні закріплений у

- а. ст. 3 Конституції України;
- б. ст. 8 Конституції України;
- в. ст. 6 Конституції України;
- г. ст. 4 Конституції України.

75. Принцип гласності в державному управлінні пов'язано на самперед

з

а. вільним доступом громадян до інформації про діяльність органів виконавчої влади всіх рівнів, окрім відомостей, які є державною таємницею або іншою захищеною законом таємницею;

б. вільним доступом громадян до інформації про діяльність органів законодавчої влади всіх рівнів, окрім відомостей, які є державною таємницею або іншою захищеною законом таємницею;

в. вільним доступом громадян до інформації про діяльність органів судової влади всіх рівнів, окрім відомостей, які є державною таємницею або іншою захищеною законом таємницею;

г. вільним доступом громадян до інформації про діяльність органів місцевого самоврядування, окрім відомостей, які є державною таємницею або іншою захищеною законом таємницею.

76. Конституції гарантує кожному судовий захист права спростовувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї та права вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої недостовірної інформації.

а. ст. 42;

б. ст. 23;

в. ст. 32;

г. ст. 33.

77. До методів публічного управління відносяться:

а. Методи правового регулювання, організаційно-розпорядчі (адміністративні), економічні, соціально-політичні, соціально-психологічні, морально-етичні;

б. Методи організаційно-розпорядчі (адміністративні), економічні, соціально-політичні, соціально-психологічні, морально-етичні;

в. Методи правового регулювання, економічні, соціально-політичні, соціально-психологічні, морально-етичні;

г. Методи правового регулювання, організаційно-розпорядчі (адміністративні), економічні, соціально-психологічні, морально-етичні.

78. До стилів публічного управління належать:

а. Авторитарний стиль, Ліберальний стиль;

б. Авторитарний стиль, Демократичний стиль;

в. Авторитарний стиль, Ліберальний стиль, Демократичний стиль;

г. Демократичний стиль, Ліберальний стиль.

79. Чим відрізняються між собою штучні та природні організації

а. методами управління;

б. наявністю мети;

в. наявністю об'єкта і суб'єкта управління;

г. стилями управління.

80. Скільки моделей публічного адміністрування виокремлюють науковці:

а. 5;

б. 2;

в. 3;

г. 4.

81. Що не належить до критеріїв « публічності» організації:

а. форма власності;

б. наявність економічної влади;

в. наявність соціальної влади;

г. наявність політичної влади.

82. Бюрократія – це

а. спеціально організовану систему державних інститутів зайнятих управлінням справами;

б. спеціально організовану систему державних інститутів і посад, а також, осіб, професійно зайнятих управлінням справами, речами і людьми;

в. державних інститутів професійно зайнятих управлінням справами, речами і людьми;

г. система державних інститутів.

83. Яку кількість ознак має ідеальний (раціональний) тип бюрократії за Вебером

а. 4;

б. 7;

в. 6;

г. 5.

84. М. Крозер тлумачив бюрократію як

а. управління з бюро;

б. раціоналізацію колективної діяльності;

в. негативне явище;

г. усі відповіді вірні.

85. Використання якої з теорій показало, що тільки завдяки чіткій управлінській ієрархії і підтримці жорстких правил не можна очікувати значного підвищення ефективності управління

а. моделі ідеальної бюрократії;

б. класичної теорії менеджменту;

в. поведінкової теорії менеджменту;

г. неокласичної теорії менеджменту.

86. М. Вебер вважав, що ще однією важливою умовою забезпечення свободи є:

- а. наявність господарства, яке функціонує на основі вільної конкуренції;
- б. соціальний порядок;
- в. розвитком економіки;
- г. централізацією влади з опорою на бюрократію і розвитком демократії.

87. Служба як робота, як діяльність завжди пов'язана з такими категоріями як

- а. управління;
- б. керівництво;
- в. контроль;
- г. усі відповіді вірні.

88. До цивільної служби належить

а. Служба в державних організаціях і установах, громадських та політичних об'єднаннях, службовці яких не мають статусу публічної служби недержавних організаціях і установах, громадських та політичних об'єднаннях, а також в державних організаціях, службовці яких не мають статусу публічної служби;

б. Служба в недержавних організаціях і установах, громадських та політичних об'єднаннях, а також в державних організаціях, службовці яких мають статусу публічної служби;

в. Служба в недержавних організаціях і установах, громадських та політичних об'єднаннях;

г. Недержавних організаціях і установах, громадських та політичних об'єднаннях, а також в державних організаціях, службовці яких не мають статусу публічної служби.

89. До публічної служби відносять

- а. Державну службу та службу в органах місцевого самоврядування;
- б. Службу в недержавних організаціях;
- в. Службу в громадських об'єднаннях;
- г. Службу в політичних об'єднаннях.

90. Публічна служба – діяльність на державних політичних посадах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, дипломатична служба, інша державна служба, служба в органах місцевого самоврядування.

- а. п. 10 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України;
- б. п. 15 ст. 3 Кодексу адміністративного судочинства України;
- в. п. 14 ст. 3 Кодексу адміністративного судочинства України;
- г. п. 15 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України.

91. Публічна адміністрація – це

а. сукупність державних суб'єктів публічної влади, ключовими структурними елементами якої є, по-перше, органи виконавчої влади і, по-друге, виконавчі органи місцевого самоврядування;

б. сукупність недержавних суб'єктів публічної влади, ключовими структурними елементами якої є, по-перше, органи виконавчої влади і, по-друге, виконавчі органи місцевого самоврядування;

в. сукупність державних і недержавних суб'єктів публічної влади, ключовими структурними елементами якої є, по-перше, органи виконавчої влади і, по-друге, виконавчі органи місцевого самоврядування;

г. сукупність ключових елементів виконавчої влади і виконавчих органів місцевого самоврядування.

92. Влада, що впроваджує контроль над ресурсами, матеріальними цінностями, матеріальними благами називається:

а. економічною владою;

б. соціальною владою;

в. культурно-інформаційної владою;

г. примусовою владою.

93. Представником якої влади є Уряд країни

а. законодавчої;

б. судової;

в. виконавчої;

г. немає правильної відповіді.

94. Корупція як соціальне явище полягає у

а. Неправомірному використанні влади чи службових (посадових) повноважень та пов'язаних з ними можливостей для одержання матеріальних або інших благ;

б. Неправомірному використанні владичи службових (посадових) повноважень пільг та інших переваг особою, яка наділена владою, службовцем або іншою особою;

в. Неправомірному використанні повноважень та пов'язаних з ними можливостей для одержання матеріальних або інших благ, пільг та інших переваг особою, яка наділена владою, службовцем або іншою особою;

г. Неправомірному використанні влади чи службових (посадових) повноважень та пов'язаних з ними можливостей для одержання матеріальних або інших благ, пільг та інших переваг особою, яка наділена владою, службовцем або іншою особою.

95. Ознакою корупції є:

а. Конфлікт між діями посадової особи та інтересами його працедавця;

б. Конфлікт між діями посадової особи та інтересами його працедавця або конфлікт між діями виборної особи і інтересами суспільства;

в. Конфлікт між діями посадової особи та діями виборної особи і інтересами суспільства;

г. Конфлікт між діями посадової особи і інтересами суспільства.

96. Хабар

а. Різновид корупції, при якій дії посадової особи полягають в наданні якихось послуг фізичній або юридичній особі в обмін на надання останнім певної вигоди першому;

б. Різновид корупції, при якій дії посадової особи полягають в наданні якихось послуг фізичній або юридичній особі;

в. Різновид корупції, при якій дії посадової особи полягають в наданні якихось послуг юридичній особі в обмін на надання останнім певної вигоди першому;

г. Різновид корупції, при якій дії посадової особи полягають в наданні якихось послуг фізичній особі в обмін на надання останнім певної вигоди першому.

97. На скількох принципах ґрунтується діяльність із запобігання і протидії корупції

а. на 9;

б. на 8;

в. на 7;

г. на 5.

98. Правовою основою протидії корупції є:

а. Конституція України;

б. Закон України «Про засади запобігання та протидії корупції»;

в. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції;

г. Усі відповіді вірні.

99. Боротьба з корупцією в Україні здійснюється

а. На основі чіткої правової регламентації діяльності державних органів, служб і осіб, уповноважених на виконання функцій держави, забезпечення гарантій прав та інтересів фізичних і юридичних осіб;

б. На основі чіткої правової регламентації діяльності державних органів, забезпечення гарантій прав та інтересів фізичних і юридичних осіб;

в. На основі чіткої правової регламентації діяльності служб і осіб, уповноважених на виконання функцій держави, забезпечення гарантій прав та інтересів фізичних і юридичних осіб;

г. На основі чіткої правової регламентації діяльності державних органів, служб і осіб, уповноважених на виконання функцій держави, забезпечення гарантій прав та інтересів фізичних осіб.

100. Подарунок –

- а. Грошові кошти або інше майно яке надають або одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової;
- б. Грошові кошти або пільги які надають або одержують безоплатно;
- в. Грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають або одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової;
- г. Грошові кошти які одержують держслужбовці.

101. Законодавство у сфері запобігання корупції

- а. ст.2 Закону України«Прозапобіганнякорупції»;
- б. ст.3 Закону України«Прозапобіганнякорупції»;
- в. ст.5 Закону України«Прозапобіганнякорупції»;
- г. ст. 8 Закону України«Прозапобіганнякорупції».

102. Суб'єкти на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції»

- а. ст. 2 Закону України «Про запобігання корупції»;
- б. ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції»;
- в. ст. 5 Закону України «Про запобігання корупції»;
- г. ст. 8 Закону України «Про запобігання корупції».

103. Антикорупційна політика

- а. ст. 17 Закону України «Про запобігання корупції»;
- б. ст. 19 Закону України «Про запобігання корупції»;
- в. ст.18 Закону України «Про запобігання корупції»;
- г. ст. 20 Закону України «Про запобігання корупції».

104. Антикорупційна стратегія реалізується шляхом виконання державної програми, яка розробляється національним агентством та затверджується Кабінетом Міністрів України

- а. п. 5 ст. 19 Закону України «Про запобігання корупції»;
- б. п.4 ст. 18 Закону України «Про запобігання корупції»;
- в. п. 3 ст. 18 Закону України«Про запобігання корупції»;
- г. п. 2 ст. 19 Закону України «Про запобігання корупції».

105. Участь громадськості в заходах щодо запобігання корупції

- а. ст.20 Закону України«Про запобігання корупції»;
- б. ст. 22 Закону України«Про запобігання корупції»;
- в. ст. 21 Закону України«Про запобігання корупції»;
- г. ст. 19 Закону України«Про запобігання корупції».

106. Ефективність управління – це

- а. результат, зіставлений із затратами на його досягнення;
- б. результат, зіставлений із затратами на його досягнення які включають прямі витрати;

в. результат, зіставлений із затратами на його досягнення які включають витрати на реалізацію управлінських рішень;

г. усі відповіді вірні.

107. Яке з наведених тверджень виражає суть стилю управління:

а. спосіб прийняття рішень та передачі завдань підлеглим;

б. оптимізує діяльність, робить програму її здійснення нормативною, демонструючи необхідний для діяльної орієнтації суб'єкту міру оволодіння діяльністю;

в. сукупність прийомів, способів, методів функціонування органів державного управління, органів місцевого самоврядування або їх посадових осіб, тобто увага акцентується на змісті їх діяльності, ролі, можливостях, впливу тощо;

г. всі відповіді вірні.

108. У Стратегії інноваційного та ефективного управління на місцевому рівні ЄС виділено принципи, які мають забезпечувати його результативність і якість. До них віднесено:

а. чесне проведення виборів, репрезентативність та участь;

б. відповідність вимогам та очікуванням громадян;

в. ефективність і результативність;

г. всі відповіді вірні.

109. Типи показників результативності

а. показники кінцевих ефектів;

б. показники безпосередніх результатів;

в. показники використання ресурсів;

г. усі відповіді вірні.

110. Показник кінцевих ефектів відображає:

а. зміну стану цільової групи (об'єкта управління) внаслідок діяльності органу виконавчої влади;

б. зміну стану цільової групи (об'єкта управління) внаслідок діяльності органу законодавчої влади;

в. зміну стану цільової групи (об'єкта управління) внаслідок діяльності органу судової влади;

г. зміну стану цільової групи (об'єкта управління) внаслідок діяльності органу політичної влади.

111. Показник безпосередніх результатів відображає:

а. характеристики органу законодавчої влади, тобто суб'єкта управління;

б. характеристики органу виконавчої влади, тобто суб'єкта управління;

в. характеристики органу судової влади, тобто суб'єкта управління;

г. характеристики органу політичної влади, тобто суб'єкта управління.

112. Критерії ефективності становлять собою

а. ознаки, сторони, прояви управління, аналізуючи які можна визначати рівень і якість управління;

б. ознаки, сторони, прояви управління, аналізуючи які можна визначати потреби суспільства;

в. ознаки, сторони, прояви управління, аналізуючи які можна визначати інтереси суспільства;

г. ознаки, сторони, прояви управління, аналізуючи які можна визначати рівень і якість управління, його відповідність потребам та інтересам суспільства.

113. Виробництво суспільних благ, примусовий характер діяльності, підвищений громадянський інтерес, поширення очікувань щодо чесності та відкритості діяльності – це:

а. особливості публічних організацій;

б. особливості взаємозв'язків публічних організацій із зовнішнім середовищем;

в. параметри зовнішнього середовища публічних організацій;

г. складові внутрішнього середовища публічних організацій.

114. Умови, при яких потрібно використовувати визначені правила в рамках державно-управлінських рішень називають:

а. санкцією;

б. гіпотезою;

в. диспозицією;

г. нормою.

115. Які рішення направлені на забезпечення умов для підготовки, прийняття і реалізації рішень політичного керівництва

а. адміністративні;

б. оригінальні;

в. типові;

г. політичні.

116. Властивість обов'язковості виконання рішень, що містяться в офіційному документі, що передається йому діючим законодавством, компетенцією органу, що його видало називається

а. нормою права;

б. політичною силою;

в. юридичною силою;

г. законодавчою силою.

117. До предмету горизонтальних відносин в публічному адмініструванні не належить:

а. розподіл праці, умови праці;

б. розподіл повноважень;

в. ресурси;

г. немає правильної відповіді.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

АДМІНІСТРУВАННЯ – діяльність суб'єктів управління, наділених спеціально визначеними повноваженнями, пов'язана з реалізацією директивних функцій щодо керівництва певними об'єктами управління, яка регламентована законами та іншими нормативно-правовими актами, а також забезпечується відповідними адміністративно-розпорядчими документами, інструкціями, регламентами та процедурами, що видаються органами управління, установами та організаціями.

АДМІНІСТРАЦІЯ (лат. *administratio* – керування, управління) – організаційні утворення, які призначені виконувати керівні, управлінські функції у різних сферах суспільного життя. Термін «А.» вживається в Україні у кількох аспектах. У словосполученні «державна А.» іноді використовується для визначення всієї системи органів виконав. влади ([апарат державного управління](#)). Зокрема розрізняють центр. А. – [Кабінет Міністрів](#), мін-ва та ін. центр. органи та місцеву А. – місц. органи виконав. влади. Називають також конкретні органи виконав. влади адм.-територ. одиниць. Із запровадженням в Україні поста Президента створено робочий апарат глави держави – [Адміністрація Президента України](#). Термін «А.» використано в найменуваннях окремих центр. та ін. органів виконав. влади, напр.: Державна податкова адміністрація. А. – найпоширеніша назва органу упр. підпр-вом, установою, орг-цією. У цьому значенні А. виконує певні владні повноваження лише в межах конкрет. підпр-ва, установи, орг-ції. До складу А. входять, крім керівника, його заступники, а також керівники провід. структур. підрозділів підпр-ва, установи, орг-ції. Поширеним є також термін «адм.-управлін. персонал», який охоплює ширше коло працівників – керівників, спеціалістів, тех. виконавців, зайнятих не виробничою, а управлін. або організац.-госп. працею на підпр-вах, в установі, орг-ції.

АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ – системно організований процес, здійснюваний управлінськими інституціями, спрямований на реалізацію завдань і функцій організації шляхом використання переважно організаційно-розпорядчих важелів впливу на персонал; явище, притаманне будь-якій управлінській діяльності, спрямоване на досягнення її цілей, що реалізуються в межах визначеної посади, переважно із застосуванням організаційно-розпорядчих методів управління.

АДМІНІСТРАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ) – 1) діяльність ланок виконавчої влади на загальнонаціональному рівні. Управлінська діяльність спрямована на різноманітні ресурси, змістом якої є планування, організування, мотивування та контроль, що спрямовані на формування й ефективне досягнення цілей організації; 2) сукупність принципів, форм, методів, прийомів та засобів управління матеріальними й людськими ресурсами.

АДМІНІСТРАТИВНА ЕТИКА В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ – *вид професійної етики*, законодавчо врегульовані етичні стандарти та принципи, що систематизують та формулюють вимоги суспільства до морального змісту та соціального призначення діяльності публічних службовців; *система* морально-ціннісних орієнтирів і норм поведінки в професійному управлінському середовищі; *наукова теорія* про застосування моральних принципів до поведінки посадових осіб, мета якої – сформувати належний рівень моральності та суспільної відповідальності в особи, що перебуває на публічній службі.

АДМІНІСТРАТИВНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ – прийняття, зміна та припинення дії нормативно-правових актів органами виконавчої влади, що характеризується

такими ознаками: а) є конкретизуючою та деталізуючою, тобто нормативно-правові акти приймаються на основі й на виконання Конституції та законів України; б) є підзаконною; в) в межах **А.п.** створюється найбільше нормативно-правових актів; г) порядок здійснення та прийняті в межах **А.п.** нормативно-правові акти підлягають контролю судами та вищими органами виконавчої влади, а також можуть бути оскаржені фізичними та юридичними особами

АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА – 1) визначений актами законодавства порядок послідовно вчинюваних адміністративним органом процедурних дій і прийнятих процедурних рішень з розгляду та вирішення адміністративної справи, що завершується прийняттям адміністративного акта і його виконанням; 2) нормативно встановлений порядок розгляду та вирішення індивідуальної справи за заявою чи скаргю фізичної або юридичної особи органами публічного управління, їх посадовими та службовими особами, підприємствами, установами, організаціями, уповноваженими здійснювати владні (виконавчі та розпорядчі) функції; 3) формально визначений порядок прийняття органами публічної адміністрації нормативно-правових актів або розгляду індивідуальних справ фізичних і юридичних осіб, що завершується прийняттям індивідуальних правових актів.

АДМІНІСТРАТИВНА ПОСАДА – визначена структурою та штатним розписом первинна структурно-функціональна одиниця організації, основні завдання та функції якої полягають у виконанні нормативно-правових актів та реалізації організаційно-розпорядчих повноважень; службове становище працівника, пов'язане з виконанням організаційних та розпорядчих функцій в організації.

АДМІНІСТРАТИВНА СТРУКТУРА – спосіб розподілу функцій та повноважень між органами апарату державного управління. Поділ адміністративних обов'язків між центральними органами як між собою, так і місцевими органами влади та управління в конкретний період і в конкретній країні. **А.с.** не є результатом вільного вибору чи розрахунку, а лише відображає історичну логіку, національні політичні та культурні особливості. У найбільш загальному вигляді може розумітися як структура державного управління (три основні гілки влади: законодавча (парламент), виконавча (уряд) і судова (система судів)). Від **А.с.** залежить ефективність державного (публічного) управління.

АДМІНІСТРАТИВНЕ РІШЕННЯ – оформлене у відповідній адміністративно-правовій формі осмислене, творче, вольове, допустиме, врегульоване нормами адміністративного права діяння, здійснюване суб'єктом такого права, яке є результатом аналізу документів, фактів, висновків, обговорень, прогнозувань, обмірковувань дій і намірів, пов'язане з реалізацією прав, обов'язків, повноважень та спрямоване на підготовку, розгляд, вирішення, розв'язання конкретної ситуації, проблеми, завдання або спору.

АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА – комплекс спрямованих на створення системи запобігання та протидії корупції правових, економічних, освітніх, виховних, організаційних та інших заходів, визначених в Антикорупційній стратегії, що реалізується шляхом виконання державної програми, яка розробляється Національним агентством з питань запобігання корупції, затверджується Кабінетом Міністрів України та підлягає щорічному перегляду з урахуванням результатів реалізації визначених заходів, висновків та рекомендацій парламентських слухань з питань ситуації щодо корупції.

АНТИКОРУПЦІЙНІ ПРОГРАМИ – комплекси правил, стандартів і процедур, що приймаються в обов’язковому порядку визначеними законом державними органами, органами місцевого самоврядування та іншими юридичними особами публічного права, а також можуть затверджуватися іншими юридичними особами для виявлення, протидії та запобігання корупції у діяльності юридичної особи.

АПАРАТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ – система органів управління, сукупність організацій держави і громадянського суспільства, що забезпечують реалізацію управлінських функцій держави, здійснення публічної політики, управління тією чи іншою сферою публічного життя, відповідно до покладених на них суспільно значущих функцій і повноважень. Важливу роль у реалізації управлінських функцій держави у системі публічного управління відіграють виконавчі органи державної влади на чолі з урядом, які безпосередньо реалізують стратегічні та оперативні управлінські рішення, сприяють оптимізації ефективної роботи апарату публічного управління.

АПАРАТ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ – структурована сукупність усіх державних органів та органів місцевого самоврядування, які у визначених законодавством межах забезпечують упорядкування суспільної життєдіяльності з метою захисту прав, свобод і законних інтересів громадянина і людини, вирішення нагальних суспільно-політичних та соціально-економічних питань.

АУДИТ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ – система консультаційної підтримки, аналітичної оцінки і незалежної експертизи персоналу, яка поряд із проведенням інших видів аудиту дає змогу досягнути об’єктивної оцінки діяльності системи публічної служби та розробити рекомендації щодо вдосконалення кадрової політики. Предметом аудиту персоналу виступають складові процесу управління персоналом, а об’єктом – управління персоналом системі публічної служби.

АУТСОРСИНГ – сучасний інструмент публічного управління, який передбачає укладання контракту щодо передачі окремих функцій, що традиційно належать органам державної влади, державним службовцям від державного до приватного сектору з метою підвищення якості надаваних послуг населенню.

БАГАТОРІВНЕВЕ УПРАВЛІННЯ – підхід до публічного управління, який характеризується розподілом повноважень між місцевими, регіональними, національними та наднаціональними органами влади, зміною ролі держави з монопольної до координуючої та мереже-утворювальної. Підвищується роль партнерів з поза меж публічного сектору, вплив різноманітних мереж, зменшується роль ієрархічних впливів, розширюється сфера застосування горизонтальних зв’язків, процеси координації відбуваються не тільки між різними рівнями, а й усередині кожного з них. Має місце складне перехрещення відповідальності різних стейкхолдерів, кількість яких суттєво збільшується. Сформована в процесі аналізу розвитку Європейського Союзу, концепція **Б.у.** має застосування на рівні окремих держав, які не входять до ЄС.

БАЛАНС ВЛАДИ – 1) пропорційна залежність влади керівника від влади підлеглих; 2) асиметрія взаємозалежностей у відносинах між суб’єктами та об’єктами управління; 3) внутрішня динаміка владних відносин, до яких, крім безпосередніх, неминуче залучаються й інші учасники; 4) урівноваження надлишку та нестачі влади.

БЕНЧМАРКІНГ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ – аналіз і використання кращих практик у системі публічної служби для вдосконалення управлінських процесів та надання послуг. Визначають такі основні форми

бенчмаркінгу: корпоративний бенчмаркінг (*corporate style benchmarking*); розширений бенчмаркінг (*broader approach to benchmarking*); бенчмаркінг результативності (*performance benchmarking*). Бенчмаркінг виступає як один з інструментів управління за результатами. У системі публічної служби найчастіше використовується бенчмаркінг результативності, сутність якого полягає у порівнянні досягнутих значень показників результативності із зовнішніми еталонами (даними національної та регіональної статистики, стандартами, результатами діяльності схожих за функціями організаційних структур, посадових осіб тощо).

БЮДЖЕТ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ – 1) план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади, що створена згідно із законом та перспективним планом формування території громади, протягом бюджетного періоду; 2) фонд фінансових ресурсів, що мобілізуються й витрачаються на відповідній території об'єднаної територіальної громади; 3) фінансова база відповідної об'єднаної територіальної громади для забезпечення необхідними грошовими ресурсами фінансування заходів господарського й культурного будівництва, комунального і житлового господарства, розвитку освіти, охорони здоров'я тощо, відповідно до стратегічного плану розвитку території.

БЮДЖЕТ УЧАСТІ – інноваційний інструмент демократії участі. Це процес взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськістю, спрямований на залучення жителів до участі в бюджетному процесі шляхом прийняття рішень щодо розподілу частини місцевого бюджету, визначеної рішенням місцевої ради, шляхом подання відповідних ініціативних проектів розвитку, спрямованих на розв'язання пріоритетних місцевих проблем, та проведення відкритого громадського голосування за такі проекти. Може бути реалізований на різних адміністративних рівнях: регіону (області), району, міста, об'єднаної територіальної громади, мікрорайону, установи. Повинен приводити не тільки до визначення, як витратити публічні кошти, але насамперед до активізації територіальної громади, формування громадянського суспільства, взаємного розуміння пріоритетів, потреб та планів мешканців і влади, створення соціального капіталу, вибору громадських лідерів, а також просвіти жителів щодо процедур управління і бюджетування.

БЮДЖЕТУВАННЯ – процес визначення або прогнозування доходів та видатків для певної адміністративно-територіальної одиниці (установи, організації), результатом якого є складання бюджету та аналіз його виконання через певний проміжок часу. Бюджет можна розглядати як: 1) законодавчий акт, обов'язковий до виконання усіма учасниками бюджетного процесу; 2) план формування грошових надходжень та їх витрат з метою виконання органами публічного управління своїх функцій та делегованих повноважень; 3) грошовий фонд певної адміністративно-територіальної одиниці (установи, організації). **Б.** має регламентовану законом процедуру формування та звітування.

БЮРОКРАТИЗМ є відображенням в суспільній, груповій, індивідуальній свідомості й поведінці сутнісних рис та особливостей функціонування бюрократії.

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА – вихідний принцип побудови системи правопорядку в державі та суспільстві, відповідно до якого право (правова норма) є найвищим в ієрархії регуляторів суспільних відносин, а права людини визнані як найвища цінність держави, гарантування та дотримання яких є місією держави.

ВИДИ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ – інститути публічної служби, об'єднані за подібними ознаками статусу публічних службовців, їхніх завдань, повноважень, порядку вступу на службу, умовами її проходження тощо. Аналіз правової природи публічної служби, особливостей її проходження дає підстави виокремити такі її основні види, як: політична служба, державна служба, служба в органах місцевого самоврядування, суддівська служба. Найбільшого поширення набула класифікація публічної служби на цивільну та мілітаризовану.

ВИКОНАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ – це процес перманентного вирішення типових, повторюваних і нових завдань, що піддаються нормативному регулюванню

ВІДКРИТЕ УРЯДУВАННЯ – система принципів, механізмів та інструментів організації державного управління на основі розвитку форм участі громадян в управлінні, прозорості, відкритості та підзвітності діяльності органів влади, а також широкого використання сучасних інформаційних технологій і нових засобів комунікації у здійсненні взаємодії з громадянами.

ВІДКРИТИЙ УРЯД – доктрина публічного управління, яка передбачає відкриття державних процесів, процедур, документів і даних для громадського контролю, забезпечення участі громадськості з метою підвищення ефективності політики та якості послуг, відновлення довіри громадян до держави та її інститутів.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОРГАНУ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ – передбачений законодавчо елемент правового статусу органу, що передбачає: 1) належне виконання функцій та повноважень цього органу (позитивна відповідальність); 2) настання негативних наслідків у формі дострокового припинення його діяльності за невиконання/неналежне виконання закріплених за органом повноважень (негативна відповідальність).

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ – комплекс політико-юридичних норм, вимог, установок, які визначають відповідальність суб'єктів публічного управління за якість політики, рішення, які приймаються, дії та поведінку. Означає відповідальну діяльність суб'єктів публічного управління, що забезпечує ефективні результати на благо суспільства й громадян, а також здатність суспільства запобігати безвідповідальності, свавіллю та беззаконню в діях суб'єктів публічного управління й усунути їх

ВЛАДА – спроможність та реальна можливість суб'єктів політики справляти вплив на діяльність та свідомість людей, змінюючи вибір і дії людей у своїх інтересах, за їх згодою або долаючи їх спротив. **В.** є однією із фундаментальних засад політичного розвитку суспільства, має правовий, економічний, духовно-ідеологічний характер, існує скрізь, де наявні будь-які стійкі об'єднання людей, тісно пов'язана з політичною сферою, є засобом здійснення і способом утвердження певної політики.

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ (ВПО) – окремі особи чи групи осіб, які були змушені залишити свої помешкання або місця постійного проживання в результаті збройного конфлікту або для уникнення його наслідків, а також проявів насильства, порушень прав людини, стихійних або спричинених діяльністю людини лих чи техногенних катастроф, і які не перетнули міжнародно визнаних державних кордонів. Таке визначення закріплене в «Керівних принципах з питань про переміщених осіб всередині країни» Організації Об'єднаних Націй.

ВОЄННА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ – діяльність суб'єктів забезпечення національної безпеки держави, пов'язана із запобіганням воєнним конфліктам,

організацією та здійсненням військового будівництва і підготовкою сил оборони до збройного захисту національних інтересів.

ВОЄННИЙ СТАН – особливий правовий режим, що вводиться в країні або в окремій місцевості у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки суверенітету, територіальній цілісності, та передбачає надання органам державної влади, органам місцевого самоврядування, військовому командуванню, військовим адміністраціям повноважень, необхідних для відвернення вказаної загрози та забезпечення національної безпеки.

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ – добровільна, соціально спрямована, діяльність, що ґрунтується на принципах законності, гуманності, рівності, добровільності, безоплатності, неприбутковості і яка спрямована: на надання допомоги особам, що перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги; проведення заходів, пов'язаних з охороною навколишнього природного та історико-культурного середовища; сприяння проведенню масових спортивних, культурних та інших видовищних і громадських заходів національного і міжнародного значення; надання допомоги з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; надання допомоги складовим сектору безпеки і оборони України під час дії *особливого періоду*, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції.

ГЕНДЕРНА КУЛЬТУРА – система діючих у певному суспільстві поглядів, установок, принципів, матриць поведінки тощо, які формують соціокультурні аспекти статі (гендерні ролі, гендерні відносини, гендерні стереотипи, сімейно-шлюбні установки тощо).

ГЛОБАЛЬНЕ ВРЯДУВАННЯ – політична співпраця між транснаціональними акторами, спрямована на знаходження шляхів вирішення проблем, які стосуються більш ніж однієї держави або регіону. Для здійснення такої співпраці створюються інститути глобального управління: Організація Об'єднаних Націй, Світовий банк, Міжнародний кримінальний суд тощо, які можуть ухвалювати нормативно-правові акти та визначати правила, що стосуються багатьох держав. **Г.в.** виникло внаслідок розвитку процесів глобалізації та прискорення глобальної взаємозалежності як між державами та суспільствами, так і між людством і біосферою.

ГРОМАДСЬКА УЧАСТЬ – 1) право і можливість громадян та їх об'єднань брати участь у процесі вироблення й реалізації публічної політики, проведення громадської експертизи, моніторингу та оцінки діяльності органів влади шляхом проведення громадських слухань, обговорень, роботи в консультативно-дорадчих органах, створених при органах влади, громадських рада; 2) реальне втілення конституційного права громадян на участь в управлінні державними справами.

ГРОМАДСЬКІ РУХИ – 1) добровільні масові об'єднання громадян, які створюються на основі спільних інтересів для реалізації певної мети; 2) не є політичними організаціями, однак їх діяльність часто набуває політичного характеру, оскільки об'єднує людей, які входять до спектра політичних сил (патріотично налаштовані сили, прихильники реформ); таким чином, **Г.р.** є потенційною основою для нових політичних партій.

ГРОМАДЯНСТВО – правова незалежність особи в державі; постійний правовий зв'язок особи з державою, що виявляється в їхніх взаємних правах та обов'язках.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО – 1) система самостійних і незалежних від державної влади суспільних інститутів, що забезпечують умови для реалізації

інтересів та потреб індивідів і груп для функціонування та розвитку економічної, політичної, соціальної, культурної і духовної сфер життєдіяльності суспільства; 2) сфера самопрояву вільних громадян і добровільних асоціацій та організацій, які захищені на законодавчому рівні від прямого та опосередкованого втручання з боку державної влади; 3) сукупність суспільних відносин (морально-етичних, родинних, релігійних, національних, соціально-економічних, професійних тощо) поза межами владно-державних структур; 4) це суспільство громадян із високим рівнем економічних, соціальних, політичних, культурних і моральних рис, яке спільно з державою утворює розвинені правові відносини; суспільство рівноправних громадян, яке не залежить від держави, але взаємодіє з нею заради спільного блага.

ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ – практика управлінської діяльності, яка втілюється в процесі передачі одним органом системи публічної влади (органом державної влади чи органом місцевого самоврядування) частини власних повноважень і ресурсного забезпечення для повноцінного їх виконання, іншому органу в системі органів публічної влади на засадах, закріплених на законодавчому рівні або в адміністративному договорі з одночасним прийняттям органом, якому ці повноваження делегуються, відповідальності за їх виконання.

ДЕМОКРАТИЧНЕ ВРЯДУВАННЯ – нова парадигма публічного управління – спосіб забезпечення функціонування суспільства як цілісної саморегульованої системи, реалізації публічної влади, завдяки якому досягаються: адекватність публічної політики об'єктивним потребам розвитку суспільства; реальна участь громадян у виробленні і реалізації публічної політики; об'єднання потенціалу публічного, приватного та громадського секторів щодо вирішення ключових соціально-економічних, екологічних та інших проблем розвитку суспільства; дієвий громадський контроль за діяльністю органів публічної влади.

ДЕРЖАВА – суверенна політико-територіальна організація суспільства, що володіє владою, яка здійснюється державним апаратом на основі юридичних норм, що забезпечують захисті узгодження суспільних, групових, індивідуальних інтересів зі спирами, у разі потреби, на легальний примус. До загальних ознак держави слід віднести територію, населення, владу.

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА – різновид публічної служби, зміст якої полягає у здійсненні громадянином, який вступив на державну службу, професійної, політично неупередженої діяльності з практичного виконання завдань і функцій держави. Громадяни, які вступили на державну службу, виконують свої посадові обов'язки та в повсякденній роботі реалізують у порядку, визначеному чинним законодавством, державну політику, мають статус державних службовців. Управлінський режим вступу, проходження та припинення державної служби в Україні регулюється Законом України «Про державну службу».

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ – це вид діяльності держави, що полягає у здійсненні нею управлінського, тобто організуючого впливу на ті сфери і галузі суспільного життя, які вимагають певного втручання держави шляхом використання повноважень виконавчої влади.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ (ЯК НАУКА) – сфера соціальної науки, об'єктами дослідження якої є: загальні тенденції розвитку та закономірності в управлінні державою; державно-управлінська практика та державноуправлінські відносини; одиничне, особливе й загальне в розвитку держави як складної соціально-економічної системи та політико-правового інституту; функціонування та розвиток

державних, самоврядних та громадських інститутів; формування та функціонування механізмів організуючого, регулюючого і стабілізуючого впливу органів державної влади на суспільство й суспільні відносини для досягнення певних результатів.

ДЕРЖАВНОУПРАВЛІНСЬКЕ РІШЕННЯ – це обґрунтований і вибраний державними органами (посадовими особами) цілеспрямований вплив на суспільну систему (керовані об'єкти), який відображає владну волю держави, набуває офіційно вираженої форми, закріплюється в державних документах, прийнятих державним органом або посадовою особою в межах наданих повноважень з метою визначення і реалізації державної політики, державних цілей, стратегії їх досягнення, організації державної влади, вирішення проблем суспільної життєдіяльності, державного рівня.

ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ – особа, яка в порядку, передбаченому законом, призначається на посаду державної служби для професійного здійснення повноважень щодо реального втілення завдань і функцій держави, одержуючи при цьому грошову винагороду за рахунок бюджетних коштів. У законодавстві зарубіжних держав для позначення схожого статусу використовуються різні терміни – «публічний службовець», «державний публічний службовець», «службовець цивільної служби», «державний адміністративний службовець», «функціонер», «чиновник» і т. ін. Вибір дефініції – питання традиції та особливостей державотворення. Законодавство України про державну службу вживає термін «державний службовець» у такому значенні: це громадянин України, який займає посаду державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті), одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби.

ДЕФЕКТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ – це неефективні, помилкові, а також несвоєчасні державні управлінські рішення, виконання чи невиконання яких спричиняє кризи та конфлікти в державі.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ (в контексті українського державотворення) – це передача повноважень та бюджетних надходжень від державних органів до органів місцевого самоврядування.

ДІЯЧ ПОЛІТИЧНИЙ (ПОЛІТИК) – суб'єкт політики, діяльність якого безпосередньо пов'язана з реалізацією завдань і функцій держави, досягненням політичних цілей з урахуванням політичних інтересів, потреб, політичної волі. Д.п. у процесі політичної діяльності приймає рішення, спрямовані на реалізацію політичних цілей і завдань розвитку системи управління в державі.

ДОБРЕ ВРЯДУВАННЯ (GOOD GOVERNANCE) – концепція публічного управління, що передбачає переорієнтацію управління на процес взаємодії та співробітництва із бізнес-структурами, суспільними інститутами та громадянами у процесі прийняття й реалізації рішень та політик для досягнення оптимального для всіх зацікавлених сторін за даних умов результату. Цілі Д.в.: громадяни – у центрі всіх демократичних інститутів та процесів; органи місцевого самоврядування постійно покращують управління за дванадцятьма принципами (чесне проведення виборів, представництво та участь; зворотний зв'язок та чутливість; ефективність та результативність; відкритість і прозорість; верховенство права; етична поведінка; компетентність і спроможність; інноваційність та відкритість до змін; сталий розвиток та стратегічна орієнтація; раціональне управління фінансами; права людини, культурне різноманіття та соціальна згуртованість; підзвітність); держави (або регіональні влади, залежно від інституційного устрою держав-членів) створюють та

підтримують інституційні передумови для вдосконалення управління на місцевому рівні.

ДОБРОЧЕСНІСТЬ – морально-етична складова діяльності публічного службовця, що знаходить своє вираження в безкомпромісному та послідовному прагненні дотримуватися моральних, етичних, духовних цінностей та принципів, демонстрації особистої та професійної відповідальності, почутті місії служіння громадськості.

ДОКУМЕНТООБІГ (окремо – електронний документообіг) – рух документів в установі від моменту створення або надходження (прийом вхідної кореспонденції; обробка та реєстрація документів; контроль виконання документів; обробка та відправлення вихідної кореспонденції зі сторони) до моменту передачі на зберігання до архіву або знищення.

ЕКОНОМІЧНЕ ВРЯДУВАННЯ – врядування (тобто здійснення політичних, економічних та адміністративних повноважень для управління справами країни) в економічній сфері. **Е.в.**, за визначенням американського економіста А. Діксіта, складається з процесів (у рамках формальних і неформальних інститутів), які підтримують економічну діяльність і трансакції шляхом захисту прав власності, забезпечення виконання контрактів та реалізації колективних дій для забезпечення відповідних фізичної та організаційної інфраструктур. У сфері економічного врядування досліджується функціонування і розвиток різних інститутів. У 2009 р. за дослідження в галузі економічного врядування Е. Остром та О. Вільямсон отримали Премію Нобеля з економіки.

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ (Е-УРЯДУВАННЯ) – форма організації публічного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян.

ЕТИКА ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ – заснована на усвідомленні професійного призначення система цінностей, етичних принципів і норм, які відображаються у свідомості публічних службовців, орієнтують і регулюють їх відносини та діяльність у сфері публічної служби.

ЕТИКА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ (ЕТИКА ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ) – інституціональна етика, яка впливає з місії та філософії публічного управління (публічної служби) та презентує його (її) цінності, етичні принципи, норми і стандарти поведінки, а також механізми їхньої підтримки.

ЕТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ – сукупність засобів, що використовуються для регулювання неналежної і заохочення належної поведінки публічних службовців; елементами **Е.і.п.с.**, що утворюють етичний режим (системну сукупність взаємно підтримуючих заходів), є політична воля, законодавство, механізми звітності й нагляду, етичні кодекси, умови підтримки публічної служби, професійна соціалізація, координуючі органи, громадянське суспільство тощо.

ЕТИЧНИЙ КОДЕКС ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ – зведення морально-етичних принципів, правових і загальноприйнятих моральних норм професійної діяльності службовців у сфері публічного управління в конкретно історичний період розвитку суспільства, реалізація якого забезпечується шляхом формування і впровадження в повсякденну практику уніфікованих правил службової поведінки,

етичних норм та професійних стандартів управлінської діяльності на основі основних прав людини і громадянина, відповідного стилю та методів управлінської діяльності під час реалізації службовцем посадових повноважень. Предметом регулювання є принципи, цінності, права, обов'язки, вимоги до його діяльності з метою полегшення вирішення етичних дилем, конфліктів інтересів відповідно до соціокультурних норм суспільства. Етичний кодекс може містити розгорнуте, деталізоване, докладне викладення норм і правил, заборон і дозволів, опис механізмів примусу до дотримання його положень, категоричні заборони і детальні стандарти. Упровадження етичних кодексів спрямоване на стимулювання високих стандартів поведінки, посилення довіри до публічних службовців з боку громадян, допомогу у прийнятті управлінських рішень.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ – здатність системи публічного управління забезпечувати потреби суспільства і кожного окремого громадянина за мінімального ресурсного забезпечення. Основними факторами ефективності виступає відповідність цілей, алгоритмічних схем їх реалізації та отриманих результатів і наслідків прийнятих та реалізованих управлінських рішень державним цінностям та принципам, суспільним інтересам; ресурсне забезпечення реалізації цілей та їх суспільна вартість.

ЕФЕКТИВНІСТЬ СОЦІАЛЬНА означає зростання рівня життя людей в результаті понесених витрат: поліпшення умов праці, культурно-побутового та медичного обслуговування населення, підвищення оплати праці тощо.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕКОНОМІЧНА – відношення корисних кінцевих результатів, отриманих від вкладень ресурсів, до витрачених ресурсів. Економічна ефективність показує якою ціною був отриманий відповідний результат.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ТЕХНОЛОГІЧНА показує, отримання якої кількості продуктів і послуг, приведених на одиницю засобу виробництва (площу, верстат, машину тощо) або людину, може забезпечити додаткове вкладення ресурсів (поточна ціна продуктів і послуг до уваги не береться).

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ – процес інтеграції у спільний політичний, економічний, правовий європейський простір шляхом систематичної гармонізації правил міжєвропейськими національними державами і схвалення єдиного набору первинних законів та інститутів.

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ – комплекс правил і норм формування й упровадження політик, вимог до системи управління, які в сукупності створюють засади добровільного й повторного їх застосування в діяльності з метою наближення до певної еталонної моделі побудови та реалізації сучасної публічної влади, орієнтованої на людину.

ЗАКОНОМІРНОСТІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ – здатність об'єкта, процесу або системи публічного управління відповідати певним законам; це забезпечує відповідність між змінами та наслідками, тобто зумовлює формування причинно-наслідкових зв'язків, коли за одних і тих самих обставин зміни системи будуть відбуватися визначеним чином, коли існування одних і тих самих причин викликатиме однакові наслідки, враховує обставини реальної діяльності, тому частіше всього вони набувають характеру загальних тенденцій або рекомендацій щодо вибору обґрунтованих дій чи поведінки, які можуть наблизити практику управлінської діяльності до того ідеального зразка, що змодельований у теорії управління.

ЗДІЙСНЕННІСТЬ ПОЛІТИКИ – головна підстава для здійснення політики, міркування з приводу її бажаності, прийнятності та можливості. Д. Веймер та Е. Вайнінг (1991 р.) визначають здійсненність як фактори, що впливають на ймовірність досконалого здійснення політики. Згідно з Гогвудом та Ганом (1984 р.) такими факторами є: 1) відсутність неподоланих зовнішніх обмежень; 2) наявність відповідного часу і достатніх ресурсів; 3) наявність потрібних комбінацій ресурсів; 4) надійність теорії; 5) безпосередність та безперешкодність зв'язку між причиною та наслідком; 6) мінімальність відносин залежності; 7) узгодженість і зрозумілість цілей; 8) правильна послідовність постановки завдань; 9) досконалий зв'язок і координація; 10) дотримання ухваленної політики з боку влади. Л. Пал (1992 р.), проаналізувавши цю модель визначення **З.п.**, робить висновок, що «досконале здійснення політики» не є ні досяжним, ні навіть бажаним, оскільки здійсненність будьякої політики не може бути встановлена раз і назавжди.

ІДЕОЛОГІЯ ДЕРЖАВНА – цілісна, систематизована сукупність ідей, цінностей і уявлень, які є: основою консенсусу формування суспільства із об'єднання окремих груп населення; основою для усвідомлення і оцінки ставлення людей до дійсності та держави; засадами для визначення цілей соціокультурного розвитку держави на конкретно-історичному етапі.

ІМПІЧМЕНТ – конституційна процедура притягнення до державного суду вищих посадових осіб, результатом якої, як правило, є дострокове припинення повноважень глави держави або іншого посадовця та усунення його з посади.

ІННОВАЦІЙНІСТЬ У ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ – 1) ознака сучасного публічного адміністрування; 2) здатність до оновлення, відкритість новому; 3) пов'язана із загальними процесами в суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття; 4) реалізація творчої ідеї та її реалізація, яка відрізняється від винаходу і стосується запровадження нового способу досягнення результату та/або при виконанні робіт; 5) включає всі нові елементи, нове поєднання існуючих елементів або суттєві зміни, або відхід від традиційних способів ведення справ і виконання діяльності; 6) розвиток і нові розробки політики та нові стандартні операційні процедури суспільних організацій для вирішення проблем державної політики; 7) ефективні, творчі та унікальні відповіді на нові проблеми або нова відповідь на старі проблеми.

ІНСТИТУТ ГРОМАДЯНСТВА – інститут, що прийшов на зміну інституту підданства. **І.г.** є визначальним у розв'язанні проблеми співвідношення автономії особи як суб'єкта природних прав людини з колективними інтересами. З огляду на це найбільш поширеним у юридичній науці є визначення громадянства як особливого правового зв'язку між особою та державою, що породжує для цих суб'єктів правовідносин взаємні права і обов'язки. Цей зв'язок поширює на особу суверенну владу держави незалежно від місця проживання особи – в межах кордонів чи поза межами кордонів конкретної держави. Завдяки цьому громадяни користуються певними правами та несуть відповідальність перед державою, а держава забезпечує захист їхніх прав та інтересів

ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ – засоби, способи досягнення цілей розвитку держави, її територій, сфер та галузей. Основні типи таких інструментів: правові, організаційні, фінансові, інформаційні, мотиваційні, матеріальнотехнічні.

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ – складова загальнолюдської культури, об'єктом якої є інформаційна сфера діяльності публічного

службовця, що вимагає володіння знаннями, вміннями, навичками щодо сутності та ролі інформації у професійній діяльності; вільного орієнтування в інформаційних потоках та здійснення пошуку інформації за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій; грамотного використання, оцінки, аналітико-синтетичної обробки, накопичення, систематизування інформації для забезпечення інформаційної, інформаційно-аналітичної, аналітико-прогностичної підтримки професійної діяльності.

ІСТЕБЛІШМЕНТ – панівні, привілейовані групи суспільства, а також уся система влади й управління, за допомогою якої вони досягають свого панування.

КАТЕГОРІЇ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ – 1) загальні поняття, що відтворюють найбільш суттєві властивості та відношення предметів і явищ; 2) сукупність суспільних відносин, пов'язаних із соціально-економічними і політичними змінами в інтересах суспільства; 3) співвідношення понять у науці публічного управління та адміністрування; 4) сукупність таких думок, які ввібрали в себе знання про явища публічного адміністрування, їх властивості і ознаки.

КОМПЕТЕНТНІСТЬ – набір знань, умінь, навичок, видів мислення, способів поведінки, професійних і світоглядних якостей, який визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та будь-яку іншу діяльність і формується як результат навчання та досвіду.

КОМПЕТЕНЦІЯ – це можливість примусовим шляхом створювати ситуації юридичного характеру, вирішувати юридичні справи, змінювати або припиняти правовідносини, навіть проти волі осіб, що беруть у них участь.

КОМПЕТЕНЦІЯ ОРГАНУ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ – юридично встановлена сукупність право-обов'язків конкретного суб'єкта щодо вирішення в належній формі та відповідними методами певного кола суспільно значущих справ у визначеній сфері відання.

КОМУНІКАЦІЇ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ – процеси, що відбуваються в системі публічної служби та можуть бути описані з позицій комунікативного обміну, оскільки комунікації виступають однією з характеристик відкритих систем, до яких можна віднести й систему публічної служби. Існують два аспекти комунікації: інформаційний (характеризує процеси руху інформації) та особистісний (характеризує взаємодію особистостей). Взаємодія особистостей значною мірою здійснюється завдяки руху інформації, але лише до інформаційних процесів не зводиться, оскільки комунікація припускає не тільки передачу та одержання інформації, а й особистісні її оцінки та індивідуальні інтерпретації.

КОНТРОЛІНГ – система управління внутрішнім середовищем адміністративно-територіальної одиниці (установи, організації), спрямована на забезпечення тривалого успішного функціонування цього об'єкта. Німецькі вчені Р. Манн та Е. Майєр порівнюють **К.** з імунною системою людини, яка проводить спостереження за негативними відхиленнями в організмі та координує їх усунення. У взаємодії із зовнішнім середовищем сучасна концепція **К.** передбачає орієнтацію на всіх зацікавлених осіб (так званих стейкхолдерів), тобто задоволення однієї групи користувачів не повинно завдавати шкоди іншим.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ – ситуація, за якої посадова особа державної влади або місцевого самоврядування, виконуючи свої службові обов'язки, має приватний інтерес (особисту заінтересованість), який хоча і не обов'язково призводить до прийняття неправомірного рішення або вчинення неправомірного діяння, але здатний до цього призвести. В Законі

України «Про запобігання корупції» розрізняють: 1) потенційний **К.і.** – наявність в особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень; 2) реальний **К.і.** – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ НА ПУБЛІЧНІЙ СЛУЖБІ – суперечність між приватним інтересом особи і її службовими повноваженнями, що може негативно впливати на об'єктивність і спричинити упередженість при прийнятті управлінських рішень або вчиненні чи невчиненні дій під час виконання цих повноважень. Розрізняють потенційний і реальний **К.і.п.с.** Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» врегулювання потребує реальний конфлікт інтересів.

КОНЦЕПЦІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ – система наукових поглядів на управління суспільним розвитком, участь органів державної влади, органів місцевого самоврядування та суб'єктів громадянського суспільства у виробленні й реалізації політики щодо врегулювання сфер життєдіяльності суспільства.

КОРУПЦІЙНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ – діяння, що має ознаки корупції, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільноправову відповідальність, вчинене особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або іншою особою, зазначеною в законі як суб'єкт відповідальності за корупційні правопорушення.

КОРУПЦІЙНИЙ РИЗИК – наявність умов, обставин організаційного, правового та іншого характеру, які призводять до вчинення корупційних правопорушень і правопорушень, пов'язаних з корупцією. Виникнення **К.р.** може бути пов'язане як із загальними недоліками створення та функціонування публічної адміністрації (наприклад, коли посадова особа органу державної влади наділена дискреційними повноваженнями), так і з внутрішніми вадами організації роботи державного органу (наприклад перебування працівника в потенційному конфлікті інтересів або наявність у нього реального конфлікту інтересів).

КОРУПЦІЯ – 1) використання особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування чи іншими особами, визначеними законодавчими актами, наданих їм службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди, або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб, або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди цим особам, або на їх вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей; 2) негативне суспільне та публічно-владне явище, основою якого є протиправне використання свого службового чи посадового становища з метою отримання для себе чи інших осіб неправомірної вигоди; 3) є виявом суспільно неприйнятної та переважно суспільно небезпечної діяльнійшої активності людей, наділених владними або іншими публічними повноваженнями та пов'язаними з ними можливостями, або тих, що прагнуть скористатися останніми з метою одержання будь-яких благ (переваг, послуг, пільг тощо) для себе чи інших осіб не на основі офіційно визначеного порядку (підстав, норми), а на підґрунті реалізації особистої зацікавленості, що призводить до деформації (розкладання) публічних відносин.

ЛЕГІТИМНІСТЬ – визначає ставлення громадян до публічної влади, її структури та інститутів, розподілу владних повноважень, що ґрунтується на цінностях і нормах, які поділяють громадяни і якими керується публічна влада. Це мінливе поняття, адже йдеться не стільки про юридично-правовий аспект, законність виконання владних повноважень (хоча і це може мати місце та стати причиною делегітимації влади), скільки про відповідність публічної влади переконанням громадян у політичних цінностях, довіру до інститутів публічної влади і правових норм та в обґрунтованості розподілу владних повноважень.

ЛОБІСТСЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ – система послідовних дій, які забезпечують реалізацію цілей та завдань відповідної діяльності; вона містить у собі методи, прийоми та засоби досягнення ефективного впливу на органи прийняття рішень, а також способи отримання глобальних, перспективних вигод (тактика і стратегія лобіювання). Л.т. можуть бути різноманітними, проте існують певні базові елементи, що забезпечують сам процес просування інтересів: наявність мети, часові рамки, унікальність, комплексність та обмеженість, специфічна організація проекту. Загалом усю сукупність демократичних лобістських технологій умовно поділяють на три групи: 1) технологія, що передбачає своєрідний «обмін» голосування політика з важливого для групи питання на його «популярність», яка принесе йому перемогу на майбутніх виборах; 2) діяльність, спрямована на переконання чи зміну поглядів, а іноді й ціннісних установок осіб, які ухвалюють рішення; 3) доступ до процесу ухвалення рішень через надання політикові допомоги в аналізі проблеми та підготовці потрібних для її вирішення документів (доповідей, законопроектів тощо).

МЕТОДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ – особливі способи або системи способів, що застосовуються в публічному управлінні для вирішення визначених завдань і досягнення поставлених цілей та розробляються на основі знання певних принципів і законів його функціонування й розвитку. За структурою вони є системою правил і прийомів діяльності, що реалізуються у вигляді сукупності взаємопов'язаних операцій. Масштабність об'єкта управління зумовлює велику їх кількість. Зокрема можна розділяти такі методи за спрямованістю публічного управління (державно-політичні, економічні, соціальні, гуманітарні, екологічні), основними механізмами його реалізації (правові, адміністративні, фінансові, кадрові, інформаційні), технологіями реалізації (прогнозування, планування, організації, контролю, мотивації, прийняття управлінських рішень, комунікації) та іншими ознаками.

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ – розгалужена система різних принципів, форм, методів та інструментів здійснення процесу публічного адміністрування кожним з органів публічного адміністрування та цільові механізми публічного адміністрування, через які суб'єкт публічного адміністрування за допомогою конкретного набору способів, методів або важелів впливає на об'єкт чи групу об'єктів адміністрування для досягнення певної мети. Можуть бути виділені державні механізми публічного адміністрування, механізми здійснення публічного адміністрування через систему місцевого самоврядування та механізми взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування.

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ – теоретично обґрунтована сукупність уявлень про структуру та принципи функціонування управлінських систем. До **М.п.а.** відносять такі моделі: публічного управління (*public management*), нового публічного управління (*new public management*), належного врядування (*good governance*) та «політичних мереж» (*policy network*). До характерних рис **М.п.а.** належать: участь (*participation*), прозорість (*transparency*), відповідальність (*responsiveness*), справедливість (*equity*), ефективність та результативність (*effectiveness and efficiency*).

МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ – сукупність систематизованих умов та характеристик публічної служби, концептуальних інструментів, орієнтованих на вивчення функціонування та розвитку публічної служби. **М.п.с.** можуть бути як абстрактними (описовими), так і реальними, такими, що діють у конкретних умовах. У кожній моделі так чи інакше розв'язується проблема відкритості, прозорості та чутливості публічної служби до змін зовнішнього середовища. Серед основних елементів, що входять до моделей публічної служби, як правило, визначають: принципи та закономірності побудови, функціонування, розвитку та взаємодії із суспільством; цілі, організацію та управління; права та відповідальність; кваліфікаційні вимоги; вимоги посад; кадрові технології; систему державних соціальних гарантій і соціального захисту тощо. Існують різні підходи до класифікації **М.п.с.** Найбільш поширеною є класифікація, що визначає «відкрити» (посадову, англосаксонську) та «закрити» (кар'єрну, континентальну) **М.п.с.**

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – принципи корпоративної поведінки службовців, що ґрунтуються на нормах загальнолюдської моралі: порядності, доброчесності, справедливості, непідкупності та службової етики: політичної, расової, гендерної, вікової, релігійної нейтральності, толерантності, законослухняності, креативності під час розв'язання етичних дилем у межах професійної діяльності.

МУНІЦИПАЛЬНЕ УТВОРЕННЯ – це первинна адміністративно-територіальна одиниця держави, в рамках якої здійснюється місцеве самоврядування, представлене територіальною громадою та виборними органами й забезпечене певним чином фінансово-матеріальною основою.

НАЛЕЖНЕ (ДОБРЕ) УРЯДУВАННЯ – це процес відання державними справами, який здійснюється державними органами та установами, процес управління державними ресурсами і забезпечення прав людини, вільний від корупції і зловживань на основі принципу верховенства закону.

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА – комплексна, цілеспрямована діяльність держави, яка здійснюється органами публічної влади як на національному, так і на міжнародному рівнях з метою забезпечення захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам. **Н.б.** є складним багатоаспектним поняттям і включає такі види безпеки: політичну, економічну, воєнну, державну, інформаційну, науково-технологічну, економічну, екологічну, фінансову, пожежну, продовольчу, безпеку культурного розвитку нації тощо. **Н.б.** – міждисциплінарна категорія, яка досліджується в рамках таких наукових галузей, як правознавство, політологія та соціологія, воєнні, економічні та інші науки. В основі **Н.б.** держави лежать національні інтереси, національні цілі та національні цінності, що юридично закріплені в

нормативно-правових актах, які визначають політичну й соціально-економічну організацію суспільства, державне і культурне будівництво, єдність нації. Система забезпечення **Н.б.** держави формується та реалізується відповідно до міжнародних актів, Конституції та інших нормативно-правових актів держави. Основу системи забезпечення **Н.б.** складають органи, сили (суб'єкти) та механізми забезпечення національної безпеки, що здійснюють заходи політичного, правового, організаційного, економічного, воєнного та іншого характеру, спрямовані на забезпечення національної безпеки. Повноваження органів та сил забезпечення **Н.б.**, їх склад, принципи і порядок дій визначаються відповідними законодавчими актами.

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України та який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, здійснює функціональне управління державною службою в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті.

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ – утворений Кабінетом Міністрів України, відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р., центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику, відповідальний перед Верховною Радою України, підконтрольний їй та підзвітний Кабінету Міністрів України.

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ (НАЗЯВО) – постійно діючий колегіальний орган з питань реалізації державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти. НАЗЯВО у своїй діяльності керується законодавством України. НАЗЯВО складається з 23 осіб, які призначаються Кабінетом Міністрів України на підставі рішення Конкурсної комісії за результатами конкурсного відбору, що відбувається з дотриманням принципів гендерного балансу та галузевого представництва. Склад НАЗЯВО формується із забезпеченням представництва не більше за одну особу від галузі знань та включає: три особи, які обираються з числа представників всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців; дві особи з числа здобувачів вищої освіти першого або другого рівня; не менше від одного представника з числа осіб, які працюють за основним місцем роботи у: Національній академії наук України; Національній галузевій академії наук (по одному представнику від кожної академії); вищому навчальному закладі державної форми власності; вищому навчальному закладі комунальної форми власності; вищому навчальному закладі приватної форми власності. Строк повноважень членів НАЗЯВО становить 3 роки. Організаційне, фінансово-господарське, матеріально-технічне, інформаційно-довідкове та інше забезпечення діяльності НАЗЯВО здійснює його секретаріат.

НОВЕ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ є методом впливу, який ґрунтується на досвіді та знаннях, запозичених із сфери бізнесу та інших сфер для забезпечення підвищення дієвості механізмів публічного управління і якості надання публічних послуг.

НОВИЙ ПУБЛІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ (NEW PUBLIC MENEEDGMENT) – 1) концепція публічного управління, що передбачає перехід від адміністрування до менеджменту; перехід від системи відповідальності за виконання правил та норм до системи відповідальності за досягнення результатів згідно з цільовою діяльністю публічного управління; зміщення акцентів у діяльності публічних організацій на результати потребує від організацій чіткого визначення своєї місії, цілей і завдань; 2)

суттєвою ознакою є поняття «керівництво» як система кооперації громадських, державних та міжнародних інститутів, приватних, державних і змішаних структур для забезпечення задоволення суспільних інтересів і розв'язання суспільних проблем.

ОБ'ЄДНАНА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА – територіальна громада, що виникла в результаті реалізації норм Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», складається з кількох населених пунктів, являє собою жителів, об'єднаних постійним проживанням у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

ОБГОВОРЕННЯ ГРОМАДСЬКІ (публічні слухання або відкриті засідання) – процедури виявлення громадської думки з метою її урахування при прийнятті органами публічної влади рішень з питань, що справляють чи можуть справити вагомий вплив на: життєві інтереси громадян, життєдіяльність громади, стан довкілля тощо.

ОРГАН ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ – структурно організований елемент механізму здійснення державної влади, колегіальний чи одноособовий орган, наділений юридично визначеними державно-владними повноваженнями та необхідними засобами для здійснення функцій держави, сформований безпосередньо народом шляхом виборів або державою, має відповідну внутрішню організаційну і функціональну структуру.

ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ (ВИДИ) – згруповані за певними критеріями органи державної влади, серед яких: а) за способом формування виборні **О.д.в.** (Верховна Рада України, Президент України) та призначувані (Кабінет Міністрів України, Конституційний Суд України, Генеральна прокуратура України, місцеві державні адміністрації та ін.); б) за територією, на яку поширюється їх юрисдикція, – загальнодержавні (Верховна Рада України, Президент України, Верховний Суд України та ін.) і місцеві (місцеві державні адміністрації, місцеві суди та ін.); в) за характером повноважень загальної компетенції (Кабінет Міністрів України та ін.) та спеціальної компетенції (Фонд державного майна України та ін.); г) за функціональним призначенням (органи законодавчої, виконавчої та судової влади).

ОРГАНИ КОМПЕТЕНЦІЇ ГАЛУЗЕВОЇ – реалізують державну політику у відповідній галузі: міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, що мають у своєму підпорядкуванні підприємства, установи, інші галузеві структури (Міністерство оборони, Міністерство освіти і науки, Міністерство охорони здоров'я та ін.), а також територіальні підрозділи цих міністерств, інших центральних органів виконавчої влади.

ОРГАНИ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗАГАЛЬНОЇ – це органи, які в межах підвідомчої їм території здійснюють державне управління та координацію усіх або більшості підпорядкованих чи підконтрольних їм органів галузевої чи функціональної компетенції; вони несуть відповідальність за стан справ на відповідній території (на всій території України, території області, району, міста); до органів загальної компетенції належать: Кабінет Міністрів України, обласні та районні державні адміністрації.

ОРГАНИ КОМПЕТЕНЦІЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ (ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ) здійснюють керівництво з питань, які мають загальний характер для всіх чи багатьох галузей господарства, соціально-культурного будівництва; вони координують діяльність галузевих міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, місцевих органів державної виконавчої влади, а також підприємств, установ і організацій незалежно від їх відомчого підпорядкування; до таких органів належать:

міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, а також їх територіальні підрозділи.

ОРГАН ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ – 1) орган виконавчої влади та орган місцевого самоврядування, наділені владними повноваженнями, що утворені та діють в установленому законом порядку, у межах законодавчо визначеної компетенції, та є як юридичні особи публічного права самостійними частинами системи публічної влади; 2) орган виконавчої влади, що бере участь у здійсненні функцій держави, діє від її імені і за дорученням, має державно-владні повноваження, відповідну компетенцію і структуру, застосовує властиві йому організаційно-правові форми діяльності, або орган самоврядного територіального співтовариства, яким він формується і перед яким відповідає за належне здійснення своїх повноважень.

ОРГАНИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ – система владних інституцій політично організованого суспільства, яка включає органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені юридично визначеними повноваженнями і засобами для захисту прав, свобод та інтересів громадян, безпеки держави і суспільства, управління соціально-економічним та культурним розвитком країни. Публічна влада здійснюється народом (публікою) безпосередньо або через органи публічної влади, які виконують публічні функції. **О.п.в.** являють собою законодавчо встановлену, внутрішньо узгоджену систему, що має відповідну організаційну і функціональну структуру. Публічна влада є єдиною, оскільки вона здійснюється апаратом органів публічної влади в цілому за раціональною функціональною організацією публічного управління. Система **О.п.в.** в Україні відповідно до положень Конституції і залежно від форми публічної влади чітко поділяється на дві ланки (підсистеми): органи державної влади та органи місцевого самоврядування. До першої належать: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації, органи судової влади. До другої: представницькі органи місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські, районні й обласні ради); виконавчі органи місцевого самоврядування (виконавчі комітети, управління, відділи та ін.), створювані відповідними радами; органи самоорганізації населення (будинкові, вуличні і квартальні комітети). За способом формування в Україні можна виділити виборні **О.п.в.** (наприклад Верховна Рада України, Президент України, представницькі органи місцевого самоврядування) та призначувані (наприклад Кабінет Міністрів України, Рада міністрів АР Крим, Конституційний Суд України, Генеральна прокуратура України, Вища рада правосуддя, ЦВК, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи місцевого самоврядування та ін.). За територією, на яку поширюється юрисдикція органів публічної влади, їх можна поділити на загальнодержавні (наприклад ВР України, Президент України, ВС України та ін.) та місцеві (наприклад ВР АР Крим, місцеві державні адміністрації, місцеві суди та ін.). За характером владних повноважень та внутрішньою структурою **О.п.в.** поділяють на органи загальної компетенції (наприклад Кабінет Міністрів України) та спеціальної (наприклад Фонд державного майна України), на централізовані і децентралізовані. **О.п.в.** в Україні виконують свої функції відповідно до Конституції України, законів України та підзаконних нормативно-правових актів.

ПОВНОВАЖЕННЯ СУБ'ЄКТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ – як складова компетенції та статусу відповідного органу публічної влади являє собою право особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування чи особи, яка виконує публічно-управлінські функції в організації,

діяти в певній ситуації способом, передбаченим нормативно-правовим актом, що дає можливість виконувати поставлені завдання, використовуючи спеціальні способи та засоби правового регулювання.

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ – сукупність прав і обов'язків державних органів, а також посадових та інших осіб, закріплені за ними в установленому законодавством порядку, повноваження щодо прийняття обов'язкових для виконання рішень і забезпечення їх реалізації тими, кому вони адресовані.

ПОЛІТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ – система дій щодо підготовки та реалізації політичних рішень; 2) сукупність людей (менеджерів), які професійно зайняті політичною діяльністю або ж мають реальні механізми впливу на формування політики, завдяки наявності у них політичних, економічних, психологічних, організаційних та інших важелів; 3) наукова дисципліна, яка вивчає політичні, економічні, організаційно-технологічні, правові, психологічні аспекти й механізми управління політичними процесами; 4) мистецтво політичного управління й регулювання, зміст якого полягає в розробці, використанні, вдосконаленні відповідних методів, засобів, технологій та інших факторів впливу на політичні процеси і відносини. Існує менеджмент зовнішнього середовища, або менеджмент політики, та менеджмент внутрішнього середовища, або менеджмент політичної організації.

ПОСАДА – визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу та його апарату, на яку покладено встановлене нормативними актами коло службових повноважень. Визначення поняття **П.** охоплює його характеристику з організаційної і правової точок зору. В організаційному аспекті **П.** характеризується тим, що вона встановлюється державою (компетентним органом), включається в штатний розпис (входить до єдиної номенклатури посад), є первинною одиницею державного органу чи його апарату, за якою закріплюється певне коло повноважень, що визначаються, крім штатного розпису, структурою органу і є досить стабільними. У правовому аспекті **П.** характеризується повноваженнями, колом прав і обов'язків, які закріплені за посадою. Вони встановлюються нормативно-правовими актами і є частиною прав та обов'язків державного органу.

ПОСАДА ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ – визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця органу публічної влади з установленими відповідно до законодавства посадовими обов'язками, що забезпечують виконання повноважень цих органів. Посада є передумовою оформлення правового статусу публічного службовця.

ПОСАДОВІ ОСОБИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ – особи, які працюють в органах місцевого самоврядування, мають відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримують заробітну плату за рахунок місцевого бюджету (згідно із Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування»).

ПОСЛУГИ АДМІНІСТРАТИВНІ – 1) форма публічно-сервісної діяльності адміністративного органу, спрямованої на забезпечення необхідних умов для реалізації суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів та/або на виконання визначених законами обов'язків фізичної або юридичної особи, що здійснюється за заявою цих осіб і офіційним результатом якої є адміністративний акт відповідного органу; 2) результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ – конституційно визначений глава держави, гарант Конституції України, прав і свобод людини і громадянина, суверенітету та державної незалежності, обраний у визначеному законом порядку, наділений конституційно-визначеною компетенцією.

ПРИНЦИП (як наукове поняття)– це твердження, яке сприймається як головне, важливе, суттєве, неодмінне або, принаймні, бажане; у повсякденному житті принципами називають внутрішні переконання людини, ті практичні, моральні та теоретичні засади, якими вона керується в житті, в різних сферах діяльності.

ПРИНЦИПИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ – 1) набір вимог до діяльності публічної адміністрації щодо підвищення її ефективності; 2) визначають, що таке ефективне управління на практиці (ЄС, 2017); 3) керівні правила, що відображають зміст законів і закономірностей та мають бути закріплені в нормативно-правових документах і використовуватися в науковій та практичній діяльності фахівців з управління (С. І.Чернов, 2014). Виокремлюються різнопланові групи принципів: 1) легітимність, підзвітність, компетентність, повага до прав людей, захист прав людей (ООН, 2006); 2) стабільні режими, верховенство права, ефективна держава, сильне громадянське суспільство, незалежність держави (Херст, 2000; ООН, 2006); 3) ефективність, легітимність, консенсус щодо розширення прав окремих громадян та суспільних інтересів, забезпечення добробуту суспільства, стійкий розвиток із соціальною справедливістю (С. Мунши, 2004; ООН, 2006); 4) фундаментальні та загальноприйняті принципи: участь, підзвітність, прозорість, верховенство закону, поділ влади, доступ, субсидіарність, рівність і свобода преси (ООН, 2006); 5) «*Span of Control*» (діапазон контролю – основний принцип організаційної структури, навколо якого будуються інші принципи, такі як: розподілення роботи, делегування повноважень, скалярний ланцюжок команд, єдність команди, спеціалізація і підзвітність, професійна компетентність у виконанні робіт, незалежність керівництва і відповідальності тощо) (2015); 6) організаційні принципи: організація департаментів, міністерств, агентств; групування діяльності в окремих підрозділах; прирівнювання відповідальності до повноважень; забезпечення єдності; обмеження кількості підлеглих, які підпорядковані одному керівнику; диференціювання видів діяльності персоналу; чіткий ланцюг команд від керівництва до виконавців і відповідальність; 7) прозорість, надання послуг, підвищення конкурентоспроможності і зростання, хороше управління, реформування, надійність, передбачуваність, підзвітність, прозорість, технічна та управлінська компетентність, організаційний потенціал, фінансова стійкість, участь громадян (ЄС, 2017).

ПРИНЦИПИ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ – 1) гармонізований керований розвиток; 2) забезпечення високої якості публічних послуг і захисту прав споживачів громадян; 3) регулярний зворотний зв'язок із громадою з метою оцінювання якості послуг; 4) раціональне поєднання міжсекторного співробітництва з конкуренцією за муніципальні ресурси під час вироблення і надання послуг; 5) корпоративний підхід; 6) кластерний підхід до організації територіального співробітництва виробників товарів і послуг; 7) відкритість влади і співучасть громадян в управлінні; 8) постійний розвиток системи управління громадою; 9) постійний розвиток персоналу муніципального управління.

ПУБЛІЧНА АДМІНІСТРАЦІЯ у широкому розумінні слова, охоплює сукупність органів, що здійснюють публічне адміністрування, а у вузькому – розглядається як конкретний публічний орган (наприклад, адміністрація міськради).

ПУБЛІЧНА ВЛАДА – це право, здатність і можливість державних органів, органів місцевого самоврядування та громадських організацій впливати на суспільне життя силою права, примусу або авторитету.

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА – службова діяльність фізичних осіб на державних політичних посадах, у державних колегіальних органах, органах судової влади, прокуратури, а також військова служба, альтернативна (невійськова) служба, інша службова діяльність у державних органах, органах місцевого самоврядування щодо виконання повноважень суб'єктів публічного права.

ПУБЛІЧНА СФЕРА – 1) сфера життя суспільства, комунікативний простір, у межах якого безпосередньо відбувається артикуляція інтересів індивідів і соціальних груп шляхом обговорення суспільно значущих проблем, формування громадської думки, а також демонструється здатність відповідних суб'єктів до вироблення, узгодження та легітимізації аргументованих колективних рішень; 2) соціальний простір, у якому люди (громадськість, публіка) спілкуються і взаємодіють один з одним і з суспільством у цілому з приводу суспільних проблем. Німецький філософ Ю.Габермас, якому належить розробка концепції **П.с.**, визначає це поняття як мережі для передачі інформації і точок зору. В розвиненій формі **П.с.** включає такі елементи: середовища (місця) публічного обговорення проблем; добровільні об'єднання громадян, інфраструктуру публічних медіа, в тому числі Інтернет; засоби і форми вираження думок і дорадчої діяльності (газети, журнали, книжки, лекції, форуми, дебати, твори мистецтва).

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ – вид організаційно-розпорядчої діяльності державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, спрямованої на підготовку та впровадження публічноуправлінських рішень, управління персоналом, надання публічних послуг. **П.а.** – складова частина публічного управління, яке здійснюється на професійній (неполітичній) основі, залучаючи у разі потреби неурядових партнерів для спільного вирішення проблем, що постають у цій сфері.

ПУБЛІЧНЕ ВРЯДУВАННЯ – різновид управлінської діяльності суб'єктів публічної влади та громадянського суспільства, що забезпечує самокерованість (самоврядність) суспільної системи та її розвиток у певному, спільно визначеному напрямі. Метою **П.в.** є підвищення ефективності та результативності управління суспільним розвитком, що досягається завдяки залученню заінтересованих сторін (стейкхолдерів) до формування і реалізації відповідних публічно-управлінських рішень.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ – діяльність органів державного управління, органів місцевого самоврядування, представників приватного сектору та інститутів громадянського суспільства в межах визначених законом повноважень і функціональних обов'язків (планування, організації, керівництва, координації та контролю) щодо формування та реалізації управлінських рішень суспільного значення, політики розвитку держави та її адміністративно-територіальних одиниць. **П.у.** забезпечує значне підвищення ефективності управлінської діяльності внаслідок високого рівня громадської підтримки та консолідації суспільства навколо спільних цілей, воно пов'язане з демократичними цінностями, принципами верховенства права, поваги до гідності людини, недискримінації, рівності, справедливості, безпеки, ефективності та ін.

ПУБЛІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ – сфера знань та діяльності щодо управління публічними організаціями (органами публічної влади, державними і муніципальними підприємствами та установами, неурядовими організаціями та ін.), їх

адміністративною і господарською діяльністю з використанням принципів, форм, методів та інструментів, які забезпечують підвищення ефективності цих організацій й поліпшення

якості публічних послуг. **П.м.** значною мірою стосується внутрішніх процедур, пов'язаних з плануванням, контролем, організацією надання послуг, запровадженням і функціонуванням інформаційних систем, управлінням персоналом, оцінюванням ефективності, залученням заінтересованих сторін до формування й реалізації рішень і т. ін. з метою задоволення потреб та інтересів суспільства.

ПУБЛІЧНИЙ ПРОСТІР – 1) складова простору населеного пункту, яка є відкритою та доступною для членів, жителів та гостей територіальної громади на постійній та безоплатній основі, що включає території загального користування, а також наземні, підземні, надземні частини будівель і споруд, спеціально призначені для використання необмеженим колом осіб з метою проведення комунікацій, професійної діяльності, дозвілля, рекреації, проведення масових заходів, організації пішохідних потоків тощо; 2) комплементарний простір, функціональна роль якого передбачає врівноваження протилежних векторів діяльності, думок, інтересів, цілей та цінностей; **П.п.** є інструментом формування передумов для встановлення балансу протилежностей, що визначено пріоритетом сучасного етапу планетарного розвитку. Зважаючи на відсутність визначення відповідного поняття на рівні законодавства, видається доцільним закріплення поняття «**П.п.**» та основних принципів його створення і формування у статутах територіальних громад.

ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ – 1) блага, які не мають уречевленої форми, що надаються фізичними і юридичними особами, органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями будь-яких форм власності, у вигляді цілеспрямованих корисних дій чи обслуговування. Залежно від суб'єкта, що надає **П.п.**, розрізняють державні, муніципальні та громадські послуги. Важливою складовою як державних, такі муніципальних послуг є адміністративні послуги; 2) результат безпосередньої взаємодії надавачів і споживачів послуг, а також власної діяльності надавачів щодо задоволення потреби споживачів у послугах, які можуть бути, а можуть і не бути пов'язані з фізичним продуктом, можуть надаватися людьми і устаткуванням; в присутності споживачів і за їх відсутності; бути спрямованими на задоволення особистих потреб або потреб організацій; мати комерційний і некомерційний характер.

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ – міра досягнення проголошених цілей політики. Результативність вимірюється: на етапі формування політики – як співвідношення між бажаними кінцевими результатами політики (що визначаються на основі цілей) і прогнозованими (для кожного із запропонованих варіантів вирішення суспільної проблеми) результатами; на етапі оцінювання реалізованої політики – як співвідношення між прогнозованими (очікуваними) результатами і фактично досягнутими. Під час визначення результативності не беруться до уваги затрати на проведення політики, на відміну від ефективності політики.

РІВНІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ – система щаблів здійснення права на місцеве самоврядування та функціонального позиціонування елементів системи місцевого самоврядування. Зумовлюється структурою адміністративно-територіального устрою України та характеризується специфічними комплексами функцій і повноважень. Першим (первинним або базовим) є рівень села, селища міста, тобто територіальної громади, яка є носієм права на місцеве

самоврядування в Україні. На цьому рівні обираються сільські, селищні, міські ради, які формують відповідні виконавчі органи та обираються, відповідно, сільські, селищні, міські голови. Другим (субрегіональним) є рівень району, третім (регіональним) – області, де формуються, відповідно, районні та обласні ради, їх депутатський корпус обирає голову відповідної ради та формує виконавчий апарат, який згідно із законодавством здійснює аналітичне, інформаційне, технічне тощо забезпечення діяльності ради. Virізняють також «мікрорівень» місцевого самоврядування, до якого відносять органи самоорганізації населення, і, окремі фахівці, районні у місті ради. Функції та повноваження «мікрорівня» є вторинними і похідними відносно базового рівня.

САМООРГАНІЗАЦІЯ – це процес упорядкування внутрішньої структури системи, матеріальних, інформаційних, фінансових та інших потоків, що через неї проходять.

САМООРГАНІЗАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ це процес упорядкування життєдіяльності певної територіальної спільноти за рахунок внутрішніх факторів, який усе ж таки може відчувати стимулюючий або пригнічуваний вплив зовнішніх чинників.

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ – форма суспільного поділу праці та її раціональної організації за окремими напрямками діяльності; відображає процес зосередження діяльності на відносно вузьких напрямках, окремих технологічних операціях у самостійних галузях.

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ – процес у рамках фундаментального циклу стратегічного публічного управління, який пов'язаний із координованим формулюванням суб'єктами стратегічного публічного управління (органами державної та місцевої влади, місцевого самоврядування різних територіальних рівнів, представниками громадянського суспільства, а також бізнесу) пріоритетних суспільних цілей з метою реалізації суспільних цінностей, інтересів та потреб у певний часовий період. Конкретними формами стратегічного планування є стратегічні плани, стратегічні програми, стратегії (стратегічні документи), складовими яких є: цілі, пріоритети, заходи з їх реалізації, індикатори досягнення пріоритетів та цілей, ресурси (людські, фінансові, природні та ін.); усі складові стратегічного планування мають бути узгоджені в часі та просторі.

СТРАТЕГІЧНЕ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ – діяльність органів публічної влади, що полягає у свідомому виборі пріоритетних у певний історичний період суспільних цінностей, цілей, інтересів та потреб, реалізація яких здійснюється за участю членів суспільства на основі ефективних стратегій в умовах прийнятної вартості отримання суспільної вигоди. Фундаментальний цикл **С.п.у.** складається з формулювання стратегії (формулювання цілей, пріоритетів, заходів), імплементації стратегії (структура, повноваження, комунікації, координація) та оцінювання результатів імплементації стратегії (індикатори).

ТЕХНОЛОГІЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ – опис сукупності дій, що мають бути послідовно у належний спосіб та із застосуванням конкретних засобів і прийомів реалізовані суб'єктом публічного адміністрування (організацією чи конкретно посадовою особою) для досягнення певної мети при оптимальному використанні ресурсів людських, фінансових, інформаційних і матеріальних). Опис **Т.п.а.** передбачає визначення мети, суб'єктів та об'єктів, шляхів і засобів впливу суб'єкта на об'єкт публічного адміністрування і зворотного зв'язку.

УПРАВЛІННЯ як суспільний інститут (явище) є цілеспрямованим (усвідомленим, навмисним, продуманим, спланованим) організуючим і регулюючим впливом на власну, групову, колективну і суспільну життєдіяльність, що здійснюється як безпосередньо (у формах самоврядування), так і через спеціально створені структури (держава, громадські об'єднання, партії, підприємства, установи, кооперативи, фірми, асоціації, союзи тощо).

УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ – сукупність вироблених історичним досвідом, науковим пізнанням і талантом людей навичок, умінь, способів, засобів доцільних вчинків і дій людини у сфері управління. У.д. вирізняється інтелектуальним характером, що виявляється в її спрямованості на вироблення, прийняття та практичну реалізацію управлінських рішень, покликаних змінювати в бажаному напрямі стан і розвиток суспільних процесів, свідомість, поведінку і діяльність людей. Вона має бути здатною відображати соціальну дійсність і все, що відбувається в ній, розкривати наявні в ній ресурси, засоби і резерви, знаходити оптимальні способи її вдосконалення і переведення на новий рівень.

УПРАВЛІНСЬКА СПРОМОЖНІСТЬ ДЕРЖАВИ – це сукупність реальних і потенційних можливостей органів державного управління реалізовувати адміністративні, економічні та інші функції держави, здійснювати відання державними справами у відповідності до публічних інтересів і соціальних запитів із заданими параметрами ефективності та резистентністю до негативних чинників.

ФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ – способи реалізації місцевого самоврядування як права вирішувати питання місцевого значення: 1) форми безпосереднього волевиявлення громадян – місцеві вибори, місцевий референдум, загальні збори громадян за місцем проживання, місцеві ініціативи, громадські слухання, інші форми прямої демократії; 2) форми взаємодії суб'єктів місцевого самоврядування – «сильна рада – мер», «сильний мер – рада», «рада – менеджер», комбінована, комісійна; 3) організаційні форми діяльності суб'єктів місцевого самоврядування – сесія ради (пленарне засідання та засідання постійних і тимчасових комісій), засідання виконавчого комітету, робота сільських, селищних, міських голів та голів районних і обласних дорадчо-консультативних органів (президія, колегія тощо), робота депутатів місцевих рад у виборчих округах тощо; 4) форми співробітництва територіальних громад – делегування завдань з передачею відповідних ресурсів, реалізація спільних проєктів, спільне фінансування (утримання) об'єктів комунальної власності, утворення спільних підприємств, установ і організацій – інфраструктурних об'єктів та ін.

ФОРМИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ – 1) зовнішнє вираження (зовнішнє оформлення) діяльності суб'єкта публічної адміністрації щодо реалізації своїх функцій у межах встановленої компетенції; 2) той чи інший спосіб зовнішнього вираження (оформлення) змісту цієї діяльності; 3) покликані забезпечувати найбільш доцільне виконання функцій адміністрування, досягнення його цілей із найменшими витратами сил, засобів і часу; 4) передбачені і регламентовані адміністративно-правовими нормами, містяться в законах та підзаконних актах, що визначають компетенцію того чи іншого суб'єкта владних повноважень (положення про той чи інший орган, посадові інструкції, правила тощо); 5) є системотворенням, компоненти якого тісно взаємодіють один з одним, проте не є взаємозамінними. Класифікують за: спрямованістю, ступенем юридичного вираження, досягнутими результатами, колом осіб, на яких вони поширюються, характером і методам вирішення питань

компетенції: суб'єктивним складом; суб'єктом ініціативи; умовами застосування; юридичним змістом.

ФУНКЦІЇ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ – 1) являють собою набір завдань, визначених законом або актами, які видаються на підставі закону, завданнями, які виконує особа, яка працює в органі публічної адміністрації і яка має юридичні повноваження для цього (Ю. М. Неделку, 2010); 2) слідування вказівкам законодавчої влади, надання послуг населенню, захист життя і власності людей, а також захист від зовнішньої агресії (П. Джонсон, 2014); 3) результати моделей дій адміністративної установи/структури (MSG, 2018, по Ф. Рігге). До **Ф.п.а.** відносять: 1) планування (визначення цілей і завдань, які мають виконуватись персоналом), організація (створення формальних структур влади для організації процесу управління), укомплектування штатом (добір професіоналів), накази, координація (створення гармонії між різними відділами для оптимального функціонування, що зменшує дублювання та втрати), звітність (отримання правильної інформації в організації для управління), бюджетування (фінансове планування, контроль бюджетування); 2) обслуговування громадськості, допомога населенню, позитивний вплив на суспільство, контроль (шляхом створення організацій і агентств, які контролюють різні сфери суспільства); зміни програм державної політики для задоволення потреб і інтересів нації; 3) управління міськими бюджетами, розробка політики і законодавства, реалізація політики й аналіз даних для визначення суспільних потреб; 4) раціональний розвиток економічних пропорцій, контроль процесу приватизації, забезпечення ефективного здійснення прав власності держави й інших державних органів, підтримка приватного сектору, розробка і здійснення ефективної секторальної політики, забезпечення внутрішньої та зовнішньої безпеки, створення оптимальної й раціональної інфраструктури, регулювання і контроль за дотриманням умов та правил ринкового середовища, забезпечення і зміцнення демократичних інститутів і механізмів, послідовний захист основних прав та свобод людини, соціальна функція як відображення обов'язків перед громадянами.

ФУНКЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ – відносно відокремлені в процесі розподілу праці сфери управлінської діяльності, що відрізняються змістом, специфічними формами і методами вироблення та справляння впливу на керовані об'єкти. **Ф.п.у.** належать до складу найбільш фундаментальних понять, зважаючи на те, що вони: розкривають зміст публічного управління як систематичної практичної діяльності органів влади; опосередковують цілі в узгодженні зі специфічними характеристиками керованих об'єктів управління; впливають на структурну побудову органів публічної влади; зумовлюють конкретизацію форм і методів вироблення та ухвалення рішень щодо впливу на відповідні об'єкти управління, а також механізмів їх реалізації; визначають систему професійних вимог (спеціальних знань і практичних навичок) щодо виконання певних видів функціональної діяльності, застосування якої створює умови раціоналізації підбору та розстановки кадрів, у тому числі їх керівного складу та фахівців із високими кваліфікаційними характеристиками.

ФУНКЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ – основні напрями діяльності публічної адміністрації, до яких відносять: а) забезпечення і втілення конституційно-правового імперативу соціальної держави; б) захист прав і свобод людини та громадянина; в) забезпечення правопорядку і законності, обороноздатності та оборони країни; г) підтримка, забезпечення, охорона і захист фундаментальних засад національного публічного порядку, суверенітету та державного устрою; д) забезпечення умов для збереження і відтворення культури народів, що проживають у

державі; е) надання публічних послуг; є) самовідтворення і функціонування систем публічного управління.

ФУНКЦІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ – основні напрями суспільно необхідної діяльності держави або самоврядних колективів, які відображають сутність, суспільне покликання, цілі і завдання цієї діяльності з упорядкування суспільних справ у визначеній формі та відповідними засобами.

ФУНКЦІ СУБ'ЄКТІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ – самостійні напрями цілеспрямованої діяльності суб'єктів місцевого самоврядування, через реалізацію яких виконуються поставлені завдання для забезпечення життєдіяльності громади та її розвитку; конкретизуються у вигляді повноважень, закріплених законодавством; можуть бути класифіковані за різними ознаками: 1) за сутністю процесу управління – планування, організація, мотивація, контроль; 2) за формою діяльності – нормотворчі, установчі, організаційно-розпорядчі, забезпечуючі, наглядово-оцінювальні, консультативно-дорадчі; 3) за сферами життєдіяльності – політичні, економічні, соціальні, гуманітарні; 4) за суб'єктами місцевого самоврядування – громади, представницьких, виконавчих органів і посадових осіб місцевого самоврядування, органів самоорганізації населення, асоціацій органів місцевого самоврядування тощо.

ХАРИЗМА – 1) особисті якості та здібності надзвичайної особи, завдяки яким вона оцінюється як обдарована надприродними, надлюдськими або специфічно особливими силами і властивостями, недоступними іншим людям; 2) висока обдарованість, особлива привабливість особистості, яка дає їй змогу легко й невимушено реалізовувати себе в житті як лідера, впливати на оточуючих, прищеплюючи їм свою ідеологію, мотивувати їх до дії; 3) особистісний ресурс людини, за допомогою якого вона сміливо йде до своїх цілей у професійній діяльності, особистому житті, досягає серйозних висот в інтелектуальному й духовному розвитку; 4) наділення особистості властивостями, що викликають високу повагу до неї і безумовну віру в її можливості; 5) особливий тип легітимності, організації влади та лідерства, що базується на виняткових якостях особи (релігійного, політичного діяча та ін.), що дають їй змогу здійснювати в суспільстві функції лідера, вождя, реформатора

ЦЕНТР НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ – постійно діючий робочий орган або структурний підрозділ місцевої державної адміністрації або місцевого самоврядування (у разі прийняття відповідною радою такого рішення), в якому надаються адміністративні послуги через адміністратора шляхом його взаємодії із суб'єктами надання адміністративних послуг.

ЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – зосередження управління в одному центрі, в одних руках, в одному місці; створення ієрархічної структури управління, в якій переважають вертикальні зв'язки, при цьому вищі рівні володіють визначальними повноваженнями у прийнятті рішень, а самі ці рішення є обов'язковими для нижніх рівнів.

ЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ – 1. Централізація – зосередженість функцій публічного адміністрування в центральних владних структурах, створення ієрархічної структури управління, в якій переважають вертикальні зв'язки і вищі рівні мають повноваження щодо прийняття рішень, а прийняті ними рішення є обов'язковими для органів нижчих рівнів адміністрування. 2. Децентралізація в системі публічного адміністрування: процес, за допомогою якого повноваження, функції, обов'язки і ресурси передаються від центрального уряду до місцевих органів влади та/або іншим децентралізованим

суб'єктам (ООН, 2006); 2) механізм вирішення критичних проблем (національної єдності, неділимості, захисту національних інтересів, забезпечення скоординованості, розподілення ресурсів, різноманітності, місцевих автономій); 3) передача політичних, фінансових, адміністративних і юридичних повноважень від центрального уряду до регіональних/субнаціональних і місцевих органів влади; 4) реорганізація державної влади таким чином, щоб створити систему спільної відповідальності між інститутами управління на центральному, регіональному і місцевому рівнях відповідно до принципу субсидіарності. Форми децентралізації: деконцентрація (від центральних урядових відомств до місцевих відділень/представництв тощо), делегація (напіваавтономні організації), передача повноважень місцевим органам влади, покладання повноважень на неурядові організації.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Амосов О. Ю., Гавкалова Н. Л. Моделі публічного адміністрування (архетипова парадигма). *Публічне управління: теорія та практика*. Спец. вип. 2017. С. 6–13.
2. Абраменко П. О. Публічне адміністрування : курс лекцій. Харків: ХНАУ, 2014. 291 с.
3. Бакуменко В. Д., Бондар І. С., Горник В. Г., Шпачук В. В. Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посіб. Київ: КНУКіМ, 2016. 167 с.
4. Вступ до публічного адміністрування : навч. посіб. / Н. Л. Гавкалова, Т. А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Н. Л. Гавкалової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 382 с.
5. Дзюндзюк В. Б., Мельтюхова Н. М., Фоміцька Н. В. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В. В. Корженка, к.е.н., доц. Н. М. Мельтюхової. Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2011. 306 с.
6. Дзюндзюк В. Б. Ефективність діяльності публічних організацій : монографія. Харків : ХарРІ УАДУ «Магістр», 2003. 236 с.
7. Кальниш Ю. Г., Лозинська Т. М., Тимцуник В. І. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. Полтава: РВВ ПДАА, 2015. 279 с.
8. Дегтяр А. О., Дегтяр О. А., Калашнікова Х. І., Гнатенко М. К. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. Харків : НАУ «ХАІ», 2021. 128 с.
9. Долженков О. О. Публічне управління та адміністрування: вступ до спеціальності : навч. посіб. Одеса : Видавець Букаєв В. В., 2019. 190 с.
10. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ : НАДУ, 2010. 820 с.
11. Лозинська Т. М. Публічне управління: навчальний посібник / Т. М. Лозинська, О. В. Іваніна, Т. О. Щетініна. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2023. – 186 с.
12. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун та ін. ; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Вид. 2-ге, допов. та перероб. Харків : Право, 2021. 238 с.
13. Основи публічного управління та адміністрування : навч. посіб. для здобувачів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування / П.С. Пакатаєв, М.А. Латинін, В.С. Степаненко, Г.П. Пасемко, О.М. Таран. – Харків : ТОВ «Оберіг», 2024. 240 с.
14. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / Скидан О. В., Якобчук В. П., Дацій Н. В., Ходаківський Є. І. [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Скидана. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 705 с.
15. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід : монографія / за заг. ред. С. Чернова. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 606 с.
16. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / О. В. Скидан, В. П. Якобчук, Н. В. Дацій, Є. І. Ходаківський [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Скидана. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 705 с.

17. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / А. О. Азарова та ін. Вінниця : ВНТУ, 2019. 180 с.
18. Публічне управління та адміністрування. Словник термінів / А. В. Хрідочкін, М. Ю. Віхляєв ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. П. В. Макушева. Одеса : Гельветика, 2021. 603 с.
19. Публічне управління та адміністрування : посіб. для підгот. до єдиного держ. кваліфікац. іспиту за спец. 281 «Публічне управління та адміністрування» на другому (магістерському) рівні вищ. освіти / уклад. І. О. Банєва та ін. ; за ред. проф. В. С. Шебаніна. Миколаїв : МНАУ, 2021. 170 с.
20. Публічна адміністрація в Україні: становлення та розвиток / за заг. ред. А. В. Толстоухова, Н. Р. Нижник, Н. Т. Гончарук. Дніпропетровськ : Монолит, 2010. 400 с.
21. Публічна влада та управління: принципи і механізми реалізації: монографія / за заг. ред. Н.Р. Нижник. Чернівці:Технодрук, 2008. 432 с.
22. Публічне адміністрування : навч. посіб. / А. С. Даниленко та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф., академіка НААН України А. С. Даниленка, д-ра екон. наук, проф. П. І. Юхименка, д-ра екон. наук, доц. Т. В. Сокольської. Кії : Центр учбової літератури, 2019. 288 с.
23. Ястремська О. М., Мажник Л. О. Публічне адміністрування : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 132 с.

Допоміжна література:

1. Пасемко Г.П., Таран О.М., Бабак Д.Е. Професіоналізм у системі публічного управління як основа розвитку персоналу публічної служби // Економіка та суспільство. 2022. no 42. url: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1650> doi: 10.32782/2524-0072/2022-42-45
2. Пасемко Г.П., Таран О.М. Сучасні напрями розвитку публічного управління: стратегічний форсайт як інструмент управління регіональним розвитком // Журнал з менеджменту, економіки та технологій, № 1, 2024. С.109-124. <https://journal-met.kh.ua/jme01249.html> DOI: 10.69803/2312-3427-2024-1-109.
3. Пасемко Г.П., Таран О.М., Гуторова О.О. Розвиток системи публічного управління: комунікаційна стратегія та комунікаційна культура // Електронне наукове видання «Публічне адміністрування та національна безпека». — 2024. — №6(47).<https://doi.org/10.25313/2617-572X-2024-6-9972>
4. Пасемко Г.П., Таран О.М., Гуторова О.О. Напрями розвитку системи публічного управління: формування інформаційної та комунікативної політики в Україні // Електронний науково-практичний журнал «Національні інтереси України». - № 2(2) (2024). [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2024-2\(2\)-405-420](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2024-2(2)-405-420)
5. Пасемко Г.П. Теоретико-методологічні засади публічного управління розвитком сільських територій. SCIENCE AND EDUCATION IN THE THIRD MILLENNIUM: Information Technology, Education, Law, Psychology, Social Security and Work, Management. International collective monograph. Institute of Public Administration Affairs. Lublin, Polska, 2024. p. 304-339. DOI 10.5281/zenodo.14445293 UDC 353.1.073.533.
6. Пасемко Г.П., Таран О.М. Державне регулювання аграрного сектору під час війни (на прикладі Харківської області). *Економіка та суспільство*. 2023. № 51. URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2487>

_ DOI: 10.32782/2 Фахові видання України: 524-0072/2023-51-36 .

7. Мандич О., Бабко Н., Пасемко Г., Гіржева О., Таран О. Модель циркулярної економіки: формування переваг для сталого розвитку. *Економічний аналіз*. Том 33. №1. 2023. С. 252-257. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.01.252>.

8. Пасемко, Г., & Таран, О. (2024). Формування державної політики розвитку сільських територій. *Економічний простір*, (189), 114-118. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-21>

9. Пасемко Г.П., Таран О.М., Гуторова О.О. Розвиток системи публічного управління в Україні: виклики умов воєнного стану // Електронне наукове видання "Публічне адміністрування та національна безпека". 2024. №5. <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2024-5-9860>

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Національного агентства України з питань державної служби: URL: <http://www.nads.gov.ua>
5. Національна мережа фахівців та практиків з регіонального та місцевого розвитку РЕГІОНЕТ. URL : <http://regionet.org.ua/>
6. Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД) <https://niss.gov.ua>
7. Український інститут майбутнього (UIF) <https://uifuture.org>
8. Громадська організація «Україна-2050» <https://ukraine-2050.org/>

ЗМІСТ

1.	Рекомендована практика складання та оцінювання професійної компетенції	3
	1.1. Цільова спрямованість і характеристика тестового Контролю	3
	1.2. Показники ефективності тестових завдань	4
	1.3. Загальні вимоги до тестових завдань	5
	1.4. Методика оцінки результатів тестового контролю	6
2.	Тестові завдання з дисципліни	8
3.	Глосарій	29
4.	Список рекомендованих джерел	56

Навчальне видання

**СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І АДМІНІСТРУВАННЯ**

**тестові завдання
для перевірки рівня засвоєння знань з дисципліни**

Укладачі:

ПАСЕМКО Галина Павлівна
ТАРАН Оксана Миколаївна

Формат 60 x 84 1/16. Гарнітура Garamond
Умовн. друк. арк. –3,5. Наклад –50 прим.
Державний біотехнологічний університет 61002, м. Харків, вул.
Алчевських, 44